

2

LIMBA ROMÂNĂ ȘI CITIREA

Elena Piligaci, Ana Magas, Elena Scripa

2019

Elena Piligaci, Ana Magas, Elena Scripa

LIMBA ROMÂNĂ ȘI CITIREA

CLASA **2-A**
Partea 2-a

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Elena Piligaci, Ana Magas, Elena Scripa

LIMBA ROMÂNĂ ȘI CITIREA

Manual pentru clasa a 2-a a școlilor de învățământ general
cu predarea în limba română

(în 2 părți)

Partea 2-a

*Recomandat de Ministerul Învățământului
și Științei al Ucrainei*

Львів
Видавництво «Світ»
2019

УДК 811.135.1(075.2)
П32

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 28.03.2019 № 407)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Semne convenționale

— Citește!

— Lucrează cu textul!

— Vocabular

— Pentru cei curioși!

Пілігач О. Г.

П32 Румунська мова та читання : підруч. для 2 кл. з навч. румунською мовою закл. заг. серед. осв. (у 2-х частинах) : ч. 2 / О. Г. Пілігач, Г. І. Марас, О. К. Скрипа. – Львів : Світ, 2019. – 128 с.

ISBN 978-966-914-181-1

ISBN 978-966-914-183-5 (Ч. 2)

УДК 811.135.1(075.2)

ISBN 978-966-914-181-1
ISBN 978-966-914-183-5 (Ч. 2)

© Пілігач О. Г., Марас Г. І., Скрипа О. К., 2019
© Чернишева Т. С., ілюстрації, 2019
© Шутурма М. С., обкладинка, 2019
© Видавництво «Світ», оформлення, 2019

BUNĂ ZIUA, ȘCOALĂ!

Struguru-i albastru,
Măru-i rumenit.

— Bună ziua, școală!
— Bine ați venit!

Ne-am cuprins cu marea,
Codru-am răscolit.

— Bună ziua, școală!
— Bine ați venit!

Bine-i în vacanță,
Însă te-am dorit.

— Bună ziua, școală!
— Bine ați venit!

(Gr. Vieru)

TROFIMAȘ SE GĂTEȘTE DE ȘCOALĂ

Îs două săptămâni de când Trofimaș nu-și mai rupe cămășile subsuoară. Două săptămâni de când își roade picioarele cu niște pietricele. Și dacă nu vine repede iarna, o să le facă destul de curate.

Două săptămâni de când tot curăță buzunarele, zvârlind ce are de prisos într-însele. Și nu le mai poate deșerta odată.

Se gătește de școală.

Țâncușorul lor umblă prin ogradă. Fățâie din coadă. Și se miră că nu mai are nimic legat de dânsa. Badea Zânel, când înhamă caii, nu mai caută biciușca prin buruieni. O ia de unde a pus-o. Lelea Catinca de mult nu mai rupe albituri ca să-i lege lui Trofimaș când un deget, când un cot.

Trofimaș se duce la școală...
(Ion Druță)

- Cum credeți de ce Trofimaș și-a schimbat atât de mult comportarea?
- Citiți rândurile în care se spune cum se pregătește.
- Trofimaș de școală.
- Ce gânduri te frământa pe tine la sfârșit de vacanță?

GUGUȚA

S-a adunat toată mahalaua să-l petreacă pe Guguță la școală. Surioara îi ajută să ducă florile. Din urmă venea tata cu banca lui Guguță în mașină. Directorul și-a prins toate medaliile în piept. A ieșit în poarta școlii și a dat mâna cu Guguță.

Banca au primit-o în clasa a doua. Lui Guguță i-au dat una nouă în clasa întâi și l-au pus alături de o fată.

— Cum te cheamă? a întrebat-o Guguță la lecție. Fata a așteptat până a sunat clopoțelul și i-a răspuns:

— Mă cheamă Guguța.

(Spiridon Vangheli)

- Ce moment important din viața lui Guguță e descris în text?
- Cu cine a făcut cunoștință Guguță? Ce părere ți-ai format despre Guguța? De ce?

ÎNVĂȚĂTOAREA

Brumărel cu fire albe
Sună-n frunza de mesteceni...
De la primele silabe
Cine-n lume ne petrece?

Cine știe a ne spune
O legendă mai frumoasă,
Și în inimi să adune
Slava cărților aleasă?

Cine știe să asculte
Mai atent și mai fericit
Conjugarea la cuvinte
Ce-o vorbesc în grabă picii?

Numai ea, învățătoarea,
Are darul ista sfânt, —
Să deschidă lumea mare
Pe aripă de cuvânt!

(M. Roman)

- Ce ne spun primele două versuri?
- Cum apare învățătoarea în poezie? De ce?
- Cum înțelegeți versurile:
Să deschidă lumea mare
Pe aripă de cuvânt!
- Găsiți însușirile potrivite după modelul:

Învățătoare blândă
intelegentă
...

CĂRȚILE

Bunicul i-a adus lui Costache un pachet.

— Ce se află acolo, bunicule?

— Un dar pentru tine, nepoate. Costache a desfăcut repede pachetul. A găsit în el mai multe cărți. Băiatul nu a fost prea încântat. Deodată, zări un bilețel în care scria: *Cercetează cărțile, nepoate! Vei găsi o comoară.*

Costache răsfoi paginile. Dar comoara, nicăieri.

— Să încerc să citesc, poate aflu ceva.

Numai după ce a citit băiatul toate cărțile, a înțeles tâlcul cuvintelor bunicului.

Proverbe

Cartea este o comoară de învățături.

Vocabular

comoară — mare bogăție

tâlc — înțeles, rost

încântat — plin de bucurie

cercetare — căutare, informare

- De ce nu a fost Costache prea încântat de darul adus?
- Când a descoperit băiatul valoarea cărților? De ce?
- Cui credeți că a mulțumit Costache atunci când a descoperit tâlcul cuvintelor?
- Tu ce cărți ai citit în vacanță?

DE CE ARE GIRAFA GÂTUL LUNG

Când era mică, Girafa nu se prea deosebea de celelalte vietăți din pădure. Împreună cu toți se bronza la soare. Se juca de-a mijatca. Iar când pleca la cinema, își lua bilet numaidecât în rândul întâi. Ca să vadă mai bine.

Când Girafa a împlinit șapte anișori, părinții au dat-o la școală.

La o lecție de caligrafie învățătoarea a lăudat-o că are un scris frumos. De atunci Girafa și-a luat nasul la purtare.

— Ia priviți la Elefant cum îl face pe «o», parcă-i o roată, zicea Girafa, întinzând gâtul spre caietul vecinului.

Apoi căuta să ajungă până la banca lui Urechilă.

— Vai, ce scris urât!

La sfârșit de an fiecare primi câte un cadou. Urechilă — un brojban de varză. Ursache — un coș cu zmeură. Numai Girafa s-a ales cu o notă mică la purtare și cu un gât lung cât un stâlp de telegraf.

(V. Prohin)

A-și lua nasul la purtare — a se obrăznicii

- Cum era girafa, când a venit la școală?
- De ce ea și-a luat nasul la purtare?
- Cu ce s-a ales Girafa la sfârșit de an școlar? De ce?
- Povestiți conținutul textului.

ALFABETUL TOAMNEI

Toamna a început să scrie
Într-o carte cu copertă aurie
Câte și de toate,
Cu creioane colorate.
A pornit de la A,
Adică de la alune,
Apoi a scris despre mere,
Gutui și prune,
Despre struguri și nu mai știu ce,
Până a ajuns la Z,
Adică la zmeiele
Pe care le scriu păsările
călătoare în zare.
— Hei, toamnă, care argintești
rouă,
Au strigat bucuroși copiii,
Bine ai venit în clasa a doua!

- Observați imaginea. Citiți cu atenție versurile.
- Spuneți de ce se numește poezia *Alfabetul toamnei*.
- Cum credeți de ce toamna *scrie într-o carte cu copertă aurie*?
- Amintiți-vă literele alfabetului limbii române.

REVEDERE

Codrurile, codruțule,
Ce mai faci, drăguțule,
Că de când nu ne-am văzut,
Multă vreme au trecut...

Codrurile, cu râuri line,
Vreme trece, vreme vine,
Tu din tânăr precum ești
Tot mereu întinerești.

(Mihai Eminescu)

CULORILE BOBIȚELOR DE POAMĂ

Lăstarii viței-de-vie au apărut demult, demult. Bătrânii spun că ei au apărut din puterea soarelui și a pământului.

Primele ciorchine erau încărcate cu bobیțe. Ele creșteau văzând cu ochii. Într-o singură zi din zori și până în amurg lăstarii înmugureau, strugurii înfloreau, bobیțele se umpleau cu must și se coceau.

Strugurii care se coceau la răsăritul soarelui căpătau culoarea purpurie a răsăritului. Acei care se coceau în amiaza zilei căpătau culoarea aurie a soarelui. Bobیțele care se coceau la chindii și în amurg căpătau culoarea albăstrie-întunecată a înserării.

Astfel strugurii de poamă au căpătat culorile soarelui și ale cerului din zilele senine și calde de vară.

(Folclor)

Vocabular

lăstar — ramură tânără care crește din rădăcina sau tulpina unei plante

ciorchine — strugure

purpurie — roșie-închisă

amurg — înserare

Povestiți cum și-au căpătat culorile bobیțele de poamă.

TABLOUL

Gheorghită vrea să deseneze o toamnă. Mai întâi pe foaie au apărut câteva frunze galbene. Dar parcă toamna înseamnă numai frunze? A mai schițat apoi conturul unui strugure. Dar parcă toamna înseamnă numai strugure? A mai desenat două mere roșii, o pălărie de floarea-soarelui, un stol de păsări...

S-a uitat apoi cu atenție la toate și își zise: „Nu, încă nu mi-a reușit. Toamna e mult mai frumoasă”.

Băiatul așeză foaia și îi spuse bunicăi:

— Mă duc mai bine să-i ajut mamei la culesul merelor.

Și iată de acum ține calea spre livadă...

Primul om pe care l-a întâlnit aici a fost nenea Ion, brigadierul. Stătea lângă un munte de lăzi și își nota ceva în carnețel.

— A-a-a, tu ești, Gheorghită! exclamă nenea Ion. Și de cine zici că ți-i dor: numai de mămica sau și de mere?

Nenea Ion îi alege câteva mai arătoase:

— la-le, și să-mi crești mare și frumos ca și mărul ista rămuros, glumi el. Da mămica ta lucrează pe sectorul de lângă vie. Ai s-o găsești ușor.

Pentru un moment Gheorghită a rămas uimit. Privea la mâinile lui nenea Ion. Erau mari, osoase, bătătorite, dar îi

păreau neobișnuit de frumoase. În ele chiar și merele aveau un farmec deosebit.

Ceva mai târziu, când ajunsese la mămica și când culegeau de acum împreună mere, Gheorghiuță întrebă pe neașteptate:

— Mămico, așa-i că-s frumoase mâinile lui nenea Ion? Ca ale tale.

— Da, Gheorghiuță, frumoase. Frumoase pentru că muncesc.

Seara, când s-a întors acasă, băiatul a cercetat atent cu privirea tabloul început de cu zi, a luat un creion și a desenat pe foaie două mâini, ce semănau cu mâinile lui nenea Ion, cu mâinile mamei.

«Iată ce-i lipsea tabloului!» se dumeri deodată Gheorghiuță.

În mâinile acestea și merele, și strugurii, și floarea-soarelui — totul prinsese viață.

Înseninat la față, Gheorghiuță scrie mai jos: «Toamna».

(Vasile Romanciuc)

Vocabular

mere arătoase — mere mari, frumoase, rumene
a schița conturul — a desena marginile, liniile principale

- Ce a vrut să deseneze Gheorghiuță?
- De ce nu putea el termina desenele?
- Cum erau mâinile lui nenea Ion? La ce concluzie a ajuns Gheorghiuță?
- De ce tabloul a prins viață numai atunci, când el a fost completat cu cele două mâini muncitoare?

SOARELE ȘI GUTUIUL

Soarele cu raza lui
Pune frunze în gutui.

Apoi pune și gutuie,
Tocma-n vârful, pe ram, le suie.

Soarele așa muncește,
Pân' gutuia se-ndulcește.
Iar când frunza-i arămie,
El gutuia mi-o dă mie.

(Ion Vatamanu)

- Numiți acțiunile pe care le face soarele.
- Observați prin ce cuvinte sunt ele redată în poezie.
- Explicați sensul lor.

SOARELE

Umbla pe unde umbla Soarele, dar se abătea și pe la căsuța puiului de graur. Alunga cu razele întunericul din căsuță și puiul se făcea mai mare. Soarele îl mângâia pe frunte, îi punea luci în pene și se juca cu el. S-au împrietenit amândoi și într-o bună zi puiului i-a intrat în cap că Soarele răsare pentru dânsul. I-a spus-o unei rândunele. Rândunica l-a răs și i s-a lăudat că Soarele e al ei. I l-a dat mama. Puiul de graur a căzut pe gânduri.

A doua zi s-a sculat cu noaptea-n gene și cată spre răsărit, de unde venea Soarele de fiecare dată.

Întâi și-ntâi Soarele a făcut cerul albastru. Apoi s-a pornit pe la casele oamenilor. S-a cățărât și pe la grăuraș. El a clipocit din gene — așa întâlnea Soarele. Pe urmă copiii l-au petrecut la râu. Râul l-a primit în valurile lui și l-a lăsat să se scalde până la fund. Împrospătat, Soarele a ieșit din apă, a împrăștiat

În luncă raze să se joace fluturașii și rândunelele, iar singur s-a furișat în livadă și a făcut zarzării galbeni. Din livadă a coborât într-un lan de grâu. Aici a rămas să lucreze cu razele până a îmbrăcat tot grâul în aur.

Peste câteva zile puiul de graur l-a întâlnit într-un lan de răsărită — îi potrivea coronițe pe frunte. Puiul se lumină:

— Iată cum e Soarele. Da eu credeam că el răsare numai pentru mine. O să-i spun și rândunelei.

...Era toamnă. Soarele se răcea și graurii se pregăteau de ducă. Puiul care crescuse aproape cât mamă-sa se uita cu inimă tângă la Soare și-l căina:

— Mititelule, te răcești, că ai dat căldura ta la alții...

(S. Vangheli)

- Găsiți în text expresiile care au sensul de
a) a se scula în zori,   b) a se uita supărat.
- Cu ce a fost preocupat Soarele în cursul zilei?
- Ce a înțeles, în sfârșit, puiul de graur?
- Ce ne învață această poveste?

S-AU AURIT A TOAMNĂ PĂDURILE...

Zilele trec. S-au aurit a toamnă pădurile cu arborii tineri ai Ipoteștilor...

Iazurile s-au acoperit cu o pânză subțire, de verdeață. Fi-rele ierburilor ascunse taie oglinda domol mișcătoare și păsări cu pene galbene trec peste ele, clătinându-le blând.

Se aud sunete îndepărtate... Ciocănitorele? Nu, gospodarii bat nuci cu prăjini lungi și cad în otava proaspătă frunze rupte. Și cad nuci lemnoase, îmbrăcate cu cămăși zdrențuite. Must amar curge în lut. Se face poteca amară.

...Degetele lui Mihai sunt negre. Degete mici cu unghii ste-late de noițe... E septembrie...

(G. Tomozei)

RAPSODII DE TOAMNĂ

(Fragment)

A venit întâi o boare
Pe deasupra viilor,
Și-a furat de prin ponoare
Puful pădăiilor.

Mai târziu, o coțofană
Fără ocupație
A adus o veste-n goană
Și-a făcut senzație:

Cică-n munte, la povarnă,
Plopii și răsurile
Spun că vine-un vânt
de iarnă
Răscolind pădurile.

Într-o clipă, alarmate,
les din șanțuri vrăbiile.
Papura pe lac se zbate
Legănându-și săbiile...

(George Topârceanu)

Vocabular

păpădie — plantă cu frunze lungi, crestate și flori galbene

ponoare — râpe, coaste prăpăstioase

a face senzație — a face vâlvă, zarvă multă

răsură — nume dat unei specii de trandafir salbatic, măceș

SFÂRȘIT DE TOAMNĂ

Oaspeții caselor noastre,
cocostârci și rândunele,
Părăsit-au a lor cuiburi
și-au fugit de zile rele;
Cârdurile de cocoare,
înșirându-se-n lung zbor,
Pribegit-au urmărite
de al nostru jalnic dor.

(V. Alecsandri)

ULTIMA NOAPTE DE TOAMNĂ

Și-a pierdut pădurea
Haina pe poteci.
Cum o să îndure
Vânturile reci?

Au slăbit gorunii
Și perechi-perechi
În lumina lunii
Stau ca la priveghi.
Clipocind din gene,
Ramurale plâng,
Iarnă, hai așterne
Plapumi peste crâng!

(Petru Zadnipru)

- Ce sentiment vă trezește lectura versurilor?
- Lămuriți sensul fiecărei propoziții.
- Citiți expresiv poeziile.
- Cum înțelegeți expresia: «Ramurale plâng».

FAMILIA

PÂRTIA

Dacă s-a întâmpla să plece și el la lucru, Bobocel s-a duce împreună cu mama. Și acolo unde n-o să poată el, l-a ajuta mama. Și acolo unde n-a înțelege el, i-a lămuri mama. Și lasă că, până la urmă, s-or întoarce ei seara nu mai rău decât alții.

Dacă s-a întâmpla într-o duminică la club să cânte muzica și toți să joace, el va alege pe sora sa Ileana. Și pe unde nu s-a pricepe el, l-a învăța sora. Dacă n-a ști bine cum să ducă fata în joc, l-a duce sora pe dânsul. Și lasă că n-or fi ei de râsul lumii.

Dacă s-a întâmpla să ajungă așa deodată om mare și a trebui să-și ridice casă în sat, l-a ruga pe tata să-l ajute. Și acolo pe unde n-a putea el, l-a ruga pe tata. Acolo unde n-a ști el cum, o să-l povățuiască tata. Și lasă că n-or face ei o casă mai urâtă decât celelalte.

Dacă, ferit-a sfântul, s-a întâmpla să fie război, el se va duce la bătaie cu bunicul. Că bunicul a trecut de amu prin două războaie și are patru medalii. Acolo unde se va teme el, l-a îm-bărbăta bunicul. Acolo pe unde n-o să poată el trece, l-a trece bunicul. Și lasă că s-or întoarce ei de la bătaie tot atât de bine, cum s-or întoarce și ceilalți.

Cu astfel de gânduri vine Bobocel dis-de-dimineată, cu geanta în spate, la școală. Și îi pare grozav de bine că are atâtea neamuri și n-au să-l lase în drum la greu. Nu-i vorbă, ar avea și acum nevoie de o mână de ajutor. Deseori stă singur lângă tablă și așteaptă... Dar ca să vezi, din atâtea neamuri nu se repede nimeni.

— Pentru că la învățătură, i-a spus odată tata, e tot așa ca și cum omul pornește iarna la drum. Singur trebuie să-și croiască pârtie...

(Ion Druță)

- Găsiți și citiți propozițiile care conțin gândul principal.

- Formulați-l concis și scrieți-l.
- Împărțiți povestirea în fragmente după următoarele titluri:
  - La lucru cu mama.
  - La război cu bunicul.
  - La club cu sora Ileana.
  - La învățătură singur.
  - La ridicat casă cu tata.

GRĂMĂJOARĂ

Atunci când peste sat vine ploaie cu furtună și tună, și fulgeră, iar din streșinile casei curg șiroaie, atunci Bobocel se ascunde în ungher și se gândește, că gata, de data asta nu mai scapă ei. Dar au avut noroc de un tată voinic și priceput. Casa făcută de tatăl lui era și ea voinică, pricepută. Cât n-ar fi încercat-o ploaia, ea nu se da și până la urmă se trece și furtuna. Se potolește ploaia și Bobocel adoarme fericit în culcușul lui.

Atunci când peste sat vine iarna cu frigurile celea mari, cu ger și viscol, și îngheață ferestrele, de nu se mai vede nimic, și îngheață copacii în grădini, îngheață vrăbiile sub streășină,

atunci Bobocel se face ghem în fundul cuptorului și își zice, că gata, de data asta nu mai scapă. Dar stai, că se aud pași. Intră bunelul cu o sarcină de vreascuri, se lasă într-un genunchi la gura sobei, aprinde focul. Și pentru că e om bun la inimă tătuca, focul pe care-l aprinde el în sobă arde vesel, de parcă nu arde, ci spune pătării. Și încep a se dezgheța ferestrele. Iar frigul de afară se așază pe prispă și ascultă pătării pe care le înșiră focul în vatră.

Atunci când îl prinde foamea pe drum și lui Bobocel i se pare că n-o să mai ajungă odată acasă, că n-au să-l mai ducă picioarele, atunci îi răsare de undeva din văzduh chipul mamei lui, care îl tot cheamă spre dânsa și el tot vine, și vine, iar cum pășește pragul casei, parcă nici foamea nu-l mai chinuie.

Atunci când prinde a se însera și casa lor e numai umbre, atunci pe Bobocel începe a-l prinde tristețea. I se pare că așa s-or pierde ei prin întuneric, până nu se vor mai putea găsi unul pe altul.

Dar vine de pe undeva sora și întreabă:
— Ce stați prin întuneric?

Aprinde lumina și, pentru că-i fată frumoasă și veselă de felul ei, lumina pe care o aprinde ea e darnică, veselă și tot vine de sus, să tot stai o viață în lumina ceea.

Și, frământând toate acestea într-o seară, când s-au așezat ei cu toții la masă și așteptau să răstoarne mama mămăli-guța, Bobocel a zis:

— Îi mare lucru când oamenii trăiesc așa, grămăjoară, cum trăim noi.

La care tata a zâmbit și a zis:

— D-apoi că altfel nici nu se poate.

(Ion Druță)

- Găsiți și citiți propozițiile care conțin gândul principal.
- Ce gânduri îl frământă pe Bobocel?
- Găsiți și citiți cuvintele care arată cum era tata, bunelul, mama, sora.
- Exprimați gândul principal al povestirii printr-un proverb.

CÂNTEC

Astăzi o-ntrebă bunica pe nepoata ei Florica:

— Ce-ai visat azi-noapte-n vis de zâmbeai de nedescris?

— Am visat numai minuni!
Munți și ape și străbuni.

Și-am visat, răspuse fata, —

Soarele mare cât roata,

pe bunica, pe bunicu,

pe mămica, pe tăticu,

și-o păpușă, pare-mi-se,

și vreo două-trei caise...

(Nichita Stănescu)

- Ce a văzut în vis Florica? Găsiți răspunsul în poezie.
- Ce înseamnă toate acestea pentru fiecare dintre noi?
- Ce cuvânt folosește poetul pentru a le numi pe toate?
- De ce le numește astfel?

CUIELE

Omul avea un fecior rău cum era fierea. Lenea curgea de pe el, în timp ce cu ușorul trai era prieten de cruce. Doar de blestemății și rele era bun. Tătâne-său nu-l bătu, cum făceau alți părinți. Bătu câte un cui în ușă de fiecare boacăină a neisprăvitului; cuiul și fapta de ocară.

Timpul curse, ușa se umplu; devenise zid de cuie. N-aveai unde pune un deget și fiul omului se înfurie, vorbind către tatăl său:

- Nicăieri ca la noi. De ce ai bătut cuie în ușă?
- Tu le-ai bătut, zise tatăl.
- Eu?
- Da. N-ai făcut tu rele, duium, cutare și cutare, nu mai țin minte câte la număr?

— Făcut, recunoscui fiul.

— De fiecare faptă rea am înfipit câte un cui. Privește, ăsta ești, vorbi tatăl, posomorându-se rău.

— Nu-i supărare, cunile se pot scoate; eu voi fi acela, promise fiul.

— Poate făcând tot atâtea fapte bune, spuse tatăl și își văzu de propriile griji.

Odrasla lui își luă rolul în serios, se făcu alt om, de nerecunoscut, încât fapta de laudă și actul de mărinimie deveniră obișnuință. Nu trecea zi să nu ia cleștele spre a scoate un cui-două din ușa fărădelegilor lui.

Timpul curse, ușa se goli și fiul alergă într-un suflet la tatăl său, care albise pe cap, trăgea să moară. Spuse către el, strălucind de bucurie:

— Văzut-ai, tată? Nu mai e nici un cui. Le-am scos pe toate!

— Dar găurile?

(Folclor)

- Cum era fiul?
- De ce tatăl a început să bată cui în ușa? Ce însemnau acele cui? Dar găurile?
- Povestiți o faptă bună prin care i-ați bucurat pe părinți.

Proverbe

Copiii — cinstea părinților,
iar părinții — lauda copiilor.

RĂSPALATA

Într-un sat de munte, era un om vestit pentru hărnicia sa. Dar, pe cât de muncitor era omul, pe atât de leneș era fiul său. Toată ziua ar fi stat degeaba și tot nu s-ar fi plictisit. Numai că, într-o după-amiază, se duse la tatăl său și îi spuse:

Tată, am văzut pe uliță niște băieți încălțați cu ghete noi, foarte frumoase. Aș vrea și eu așa ghete.

Măi băiete, i-a răspuns omul, dacă ai munci și tu cât de puțin, ți-aș da banii de ghete, dar așa, pe degeaba, zi și tu, e drept?

N-a mai spus nimic copilul, dar a plecat supărat. A doua zi, iar s-a dus să-i ceară bani tatălui său. Dar și de data aceasta părintele l-a refuzat.

Când a venit și a treia zi, țăranul i-a spus:

Eu am treabă aici, în grădină. Dar, în pod, e o grămadă de grâu ce trebuie vânturat, că altfel se umezește și se strică. Pune mâna pe lopată, vântură tu grâul și pe urmă vino aici și îți dau bani să-ți cumperi ghetele.

S-a urcat băiatul repede în podul casei, dar nu prea îl trăgea inima la muncă. Așa că s-a culcat pe un braț de fân, apoi a mai tras și un pui de somn, după care a alergat în curte, strigând:

Gata, tătucă, am vânturat tot grâul. Acum îmi dai banii?

Nu! A răspuns omul categoric. Ți-am spus să vânturi grâul, nu să pierzi vremea. Treci în pod și fă ce ți-am spus!

A plecat iar băiatul în pod, dar nu putea înțelege de unde știa tata că el nu vânturase grâul. Probabil că l-a surprins dormind și nu l-a trezit, că altfel nu se poate...

Așa că, după ce s-a urcat iarăși în podul casei, s-a pus la pândă, în loc să aibă grijă de grâu. A stat el preț de jumătate de ceas, cu ochii ațintiți spre tatăl său, care muncea de zor în curte, și, socotind el că-i de ajuns, se duse iarăși în grădină.

— Tată, am terminat toată treaba, n-a rămas bob de grâu neîntors. Acum îmi dai banii?

— Măi băiete, după ce că ești leneș, mai ești și un mare mincinos. Nu ți-e rușine? Să știi că, dacă nici de data asta nu te duci în pod și nu faci ce ți-am spus, nu mai vezi nici o gheață. Ai înțeles ? Când a văzut băiatul că altfel nu se mai poate, s-a urcat în pod, a pus mâna pe lopată și a început să vânture grâul. Dar, cum a băgat lopata în grămadă, a găsit ascunsă în grâu o pereche de ghete nou-nouțe, exact așa cum își dorea el. De bucurat, s-a bucurat, cum era și de așteptat, dar, în același timp, îi crăpa obrazul de rușine pentru minciunile sale. Fără să-l mai pună nimeni, a vânturat tot grâul, după care s-a dus și în grădină să își ajute tatăl.

Acum simțea, într-adevăr, că merită ghetele, dar, mai mult decât atât, simțea cât de bine este să fii alături de părinții tăi și să îi ajuți.

MINCIUNA ARE PICIOARE SCURTE ȘI O AJUNGE DIN URMĂ ADEVĂRUL.

(Poveste populară)

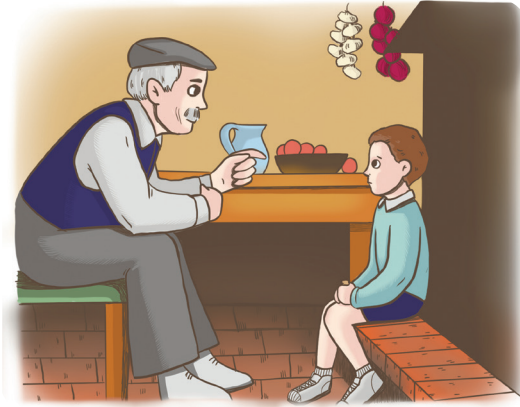
- Unește întrebarea cu răspunsul corect:

Întrebări	Răspunsuri
Ce i-a cerut băiatul tatălui său?	Băiatul nu a găsit ghetele fiindcă în loc să vânture grâul, el stătea în pod.
Ce l-a pus tatăl său să facă?	Băiatul a înțeles că minciuna are picioare scurte și este ușor descoperită.
De ce nu a găsit băiatul ghetele de la început?	Băiatul i-a cerut tatălui său să-i cumpere o pereche de ghete.
Ce a înțeles băiatul din această întâmplare?	Tatăl l-a pus pe băiat să vânture grâul din pod.

BUNICUL SI NEPOTUL

Un biet tată îmbătrânise așa de tare, că aproape nu mai auzea, vederile îi slăbiseră aproape de tot, iar când mânca, din cauza tremuratului, mai toată ciorba îi cădea din lingură

până s-o ducă la gură. De aceea fiul și nora s-au hotărât să nu mai servească masa împreună cu el. Îi făcură un locușor lângă vatră, unde moșul putea să mănânce fără să-i scârbească.

Și din ziua aceea îi dădeau mâncarea într-o strachină de lut, dar nici măcar atât cât să se sature. Căuta

bătrânul cu privirile-i slabe mijite printre gene la masa cea plină cu de toate la care se ospătau tinerii cu băiețelul lor și plângea în sufletul său de amărăciune.

Într-o zi, când primi porția de mâncare cu mâinile tremurânde, scăpă strachina jos și aceasta se făcu numai cioburi.

Nora sări la el cu vorbe răstite, ajutată de soțul ei, fiul moșneagului. Dar bătrânul se închise în el și nu scoase o vorbă. Doar două lacrimi lungi se prelinseră din ochii lui slăbiți de vedere. Din când în când, fără să vrea, scotea câte un oftat adânc.

Și-i cumpărară din târg o strachină de lemn, din care trebuia să mănânce de-acum înainte.

Într-o seară, bărbatul și femeia observară că băiețelul lor, o șchioapă de copil de vreo patru anișori, își făcea de lucru cu câteva scândurele.

— Dar ce faci tu acolo? îl întrebă tatăl său.

— Fac o covățică, din care să mâncați voi, tată și mamă, când veți fi slăbiți de puteri și neputincioși ca bunicul.

Atunci amândoi părinții se uitară fierți unul la altul și pricepură crunta nedreptate ce o făcuseră bătrânului lor tată și socru.

Apoi, fără o vorbă, îl luară amândoi pe moș și-l aduseră la masă.

— De acum încolo vei mânca numai la masă, cu noi, îi zise femeia cu blândețe, mângâindu-i pletele albe. Apoi, luându-și copilul în brațe, îi mulțumi pentru lecția dată.

De atunci s-a mai întâmplat ca bătrânul să mai scape din lingură câte un pic de ciorbă, dar nimeni nu l-a mai luat vreodată la rost, câte zile a mai trăit.

(după *Frații Grimm*)

Alege varianta corectă:

«vederile îi slăbiseră» înseamnă:	«plângea în sufletul său de amărăciune» înseamnă:	«vorbe răstite» înseamnă:	«slăbiți de puteri» înseamnă:
— vedea foarte puțin;	— era vesel;	— cuvinte frumoase;	— un om slab ca înfățișare;
— și-a pierdut ochelarii;	— era foarte trist;	— vorbe dulci;	— un om puternic;
— a orbit;	— îi curgeau lacrimile	— ceartă	— un om bolnav

- De ce bătrânul a fost pus să mănânce separat de familie?
- Ce simțea moșneagul văzând cum este tratat de copiii săi?
- Ce lecție le-a dat băiețelul părinților săi?

RĂDĂCINILE

Se stârnește vânt. Lui Stanică i se pare că nucușorul se îndoiaie prea tare.

Bunele, mă tem să nu se rupă, zise el îngrijorat.

Pune-i o proptea, zise bunelul. Cât îi mititel, are nevoie de sprijin.

Stanică alege un băț potrivit, îl înfige adânc lângă copăcel, îi leagă ușurel unul de altul.

— Acum stai fără grijă, spune bunelul. Degrabă o să i se prindă rădăcinile și nici un vânt n-o să-l mai dea jos.

Băiatul se uită la puiet, la nucul cel bătrân și se gândește la ceva.

— Bunele, face el, da eu de ce n-am rădăcini? Dacă se întâmplă de se stârnește un vânt mare...

Bunelul zâmbete:

— Dacă se stârnește un vânt mare, care să te deajos, ai să teții de tăticu-tău și de mămică-ta. Și de mine. Și de toți ceilalți ai noștri. Căci, COPACUL SE ȚINE CU RĂDĂCINILE, IAR OMUL — CU NEAMURILE.

(Aurel Scobioală)

- De ce era îngrijorat Stănică?
- Ce sfat i-a dat bunelul?
- Care sunt rădăcinele băiatului?
- Ce ne învață lectura?
- Cum putem altfel numi textul?

ÎN SATUL BUNICILOR

În satul bunicilor, cerul se sprijină de dealuri și văile au așternute de-a lungul râulețelor covorașe verzi. Păsărel vine cu Doinița pe ospețe la țară.

Păsărel e un pici cu doi ochi ca două prune. Are pistrui pe vârful nasului și un păr mereu ciufulit. Chiar și când nu suflă boare de vântuleț. Uneori e băiatul cel mai cuminte din lume. Îi plac foarte mult poveștile...

Doinița are doi anișori și jumătate. Ea abia se vede din iarbă. Dar poate de acum alerga singură. Păsărel arde de nerăbdare să-i facă Doiniței cunoștință cu satul bunicilor. Vara grădinile lui îs roșii de cireșe. De aceea i s-a spus satul Cireși...

— Bună ziua, bunicuță! Bună ziua, bunele! — strigă ei din drum. Bunicii se bucură nespus când îi văd. Copiii prind îndată să se joace cu Motanul — Mustață-Zburliță-Stă-pe-Plită. Aleargă prin fața casei. Se cațără prin cireși. Zburdă ca doi iezi, cât mi ți-i ograda.

Apoi intră în casa bunicilor. De când Păsărel cu Doinița n-au fost pe aici, au apărut și schimbări. După reparație, bunelul a mutat patul în locul unde se afla altădată masa, lângă sobă. Să-i fie mai cald. Iar masa a așezat-o unde era mai înainte patul.

— Bunele, se miră Păsărel, da ce, de azi încolo o să dormim pe masă și o să mâncăm pe pat?! Bunele zâmbește...

(Nicolae Dabija)

- Cum înțelegi expresiile *cerul se sprijină de dealuri și văile au așternute de-a lungul râulețelor covorașe verzi* ?
- Cum e descris Păsărel în text? Dar Doinița?
- De ce satul bunicilor se numește Cireși?
- Cum credeți, de ce copiii l-au numit pe motan *Mustață-Zburliță-Stă-pe-Plită*?
- Cu cine îi compară autorul pe copii?
- De ce întrebarea băiatului stârnește zâmbetul bunelului?
- Personajele povestirii sunt: .....

ANIMALE SĂLBATICE

VEVERIȚA ȘI LUPUL

O veveriță sări de pe o creangă și căzu drept pe un lup ce numai bine se trezise. Lupul făcu un salt, o prinse și vroia s-o mănânce. Veverița îl rugă:

— Dă-mi drumul...

Lupul îi zise:

— Bine, ți-o da drumul, numai să-mi spui de ce voi, veverițele, sunteți atât de vesele? Eu întotdeauna mor de plictiseală, iar voi, când și mă uit, vă tot hârjoniți printre ramuri și nu stați locului o clipă.

Veverița i-a răspuns:

— Dă-mi voie să mă urc mai întâi în copac și îți voi răspunde de acolo, căci aici mă tem de tine.

Lupul îi dădu drumul, iar veverița o zbughi în copac și îi vorbi:

— Te plictisești pentru că ești rău. Răutatea îți frige inima. Iar noi suntem vesele, deoarece suntem bune la inimă și nu-i facem nimănui nici un rău.

(Lev Tolstoi)

- Cum este lupul?
- De ce veverițele sunt totdeauna vesele?
- Ce ne învață lectura?
- În câte părți putem împărți textul după conținut?

CODRUL FERICIT

A fost odată o pădure verde. În mijlocul ei, iarba lucioasă ascundea găze minunate. Un copac puternic se ridica în văzduh. Vorbea cu soarele strălucitor.

Deodată se aude din depărtare un țipăt înfiorător.

— Oare ce se aude?

— Îndată îmi voi trimite raze luminoase să cerceteze toată pădurea și să afle cine tulbură liniștea pădurii.

Fluturii speriați s-au ascuns prin iarba înaltă. Păsările gureșe se întrebau ce-o fi.

Una dintre raze se întoarce din cercetare și spuse:

— În inima pădurii este un vânător rău care fugărește un biet iepuraș.

Atunci toate vietățile pădurii se hotărâră să-l ajute pe iepurașul speriat. Copacii înalți începură să-și miște crengile, să sperie câinele. Soarele dogorî mai puternic, să-l ardă pe vânător. Pietre puternice se rostogoleau pe cărare și-l loveau pe vânător. Atunci câinele vânătorului se hotărî să-și părăsească stăpânul și să rămână alături de animalele pădurii.

— Am crezut că-mi ești prieten, dar văd că m-am înșelat! — zise vânătorul mâhnit.

— Eu sunt prieten doar cu cei care nu vor răul altor viețuitoare și de aceea voi rămâne cu ele în pădure.

Vânătorul, rămas singur, plecă din pădure. Câinele este fericit că și-a găsit adevărații prieteni.

Iepurele stă acum liniștit că nu-l mai sperie nimic.

- Cine tulbura liniștea pădurii?
- Cum l-a ajutat natura pe iepuraș?
- Ce hotărâre a luat câinele vânătorului?
- De ce se numește povestirea «*Codrul fericit*»?

GRIVEI

(Fragment)

E bătrân. Înțelege că-i bătrân. De când s-a îmbolnăvit, nu-l mai strigă nimeni, nu-l mai mângâie nici o mână, nu se mai întoarce spre el nici o pereche de ochi.

A slujit cu credință. Douăzeci de ani, vară și iarnă, în curtea aceasta a trăit și a păzit-o.

Într-o dimineață și-a zărit stăpânul de departe, venind spre el, cu mâinile la spate, ținând ceva ce sclipi la o întorsătură în bătaia soarelui. Pentru el venea. Atunci, în sufletul lui parcă a încercat nu o durere, ci o jale adâncă pentru stăpânul pe care-l văzuse copil,

cu care se jucase, cu care mersese la câmp, la picioarele căruia se culcase de atâtea ori să primească, supus, vergile ce i se cuveneau. Și jalea aceasta parcă-i dădu puteri; se sculă și, scheunând, plângând, se târî către stăpânul lui, se târî și, când ajunse, îi linse picioarele ca și cum și-ar fi luat rămas bun. Apoi închise ochii și, încolăcit, așteptă. Așteptă mult. I se făcuse milă stăpânului? Bubuitura nu curmă liniștea ogrăzii.

Își adună toate puterile, apoi, ca și cum cineva l-ar fi gonit din urmă, se depărtă cât putu mai repede, ieși din curte și o luă pe drum, înspre pădure. Și în clipa în care-și dete sufletul, se ridică pe picioarele de dinainte și cu capul întors spre curte, urlă, ca și cum și-ar fi luat un rămas bun.

(Emil Gârleanu)

- Ce emoții v-a trezit lectura? De ce?
- Cum e Grivei acum? Dar cândva?
- A rămas Grivei credincios până la urmă?

CIOBĂNILĂ

Rătăcit, dulăul de la stână a poposit chiar la poarta școlii. La început, copiii l-au alungat cu pietre, crezând că e turbat. Dar, el tot pe lângă școală a rămas.

S-au împrietenit repede. Când se stârnea vreo încăierare, intra voinicește între copii și îi despărțea cu capul.

— Ce nume să-i punem, copii? Întrebă domnul într-o zi.

— Ghiocel, domnule!

— Ba nu, Brândușel, zise altul.

— Eu zic Ursei, sări o fetiță.

— Nu-i bine! Să-i spunem Duman.

— Stai, mă, că ăsta nu-i bou!

— Bujor să-i zicem!

— Dar ce, e floare? El e voinic ca un leu. Să-i zicem Leu.

— Nu se poate, domnule, leul nu crește la noi, zice unul mai învățat.

— Eu zic să-l botezăm Ciobănilă, spune dascălul nostru.

El vă păzește întocmai ca un cioban.

Și Ciobănilă i-a rămas numele.

(Vasile Voiculescu)

Alege varianta corectă:

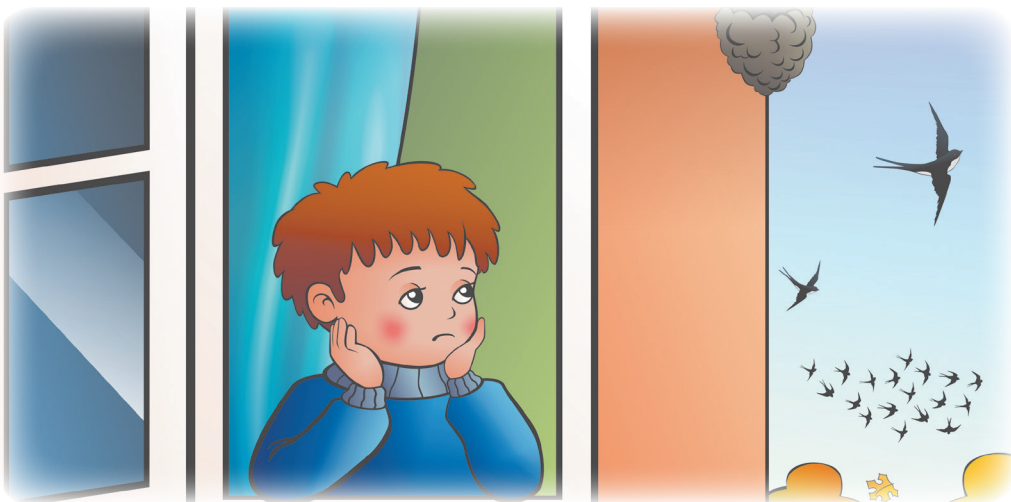
- Cum este primit dulăul la școală?
  - cu dragoste;**
  - a) să iubim și să îngrijim animalele;
  - cu pietre;**
  - b) câinele este un prieten de nădejde al omului;
  - cu interes;**
  - c) dragostea câinelui pentru stăpân e mare;
- Ce desprindem din această lectură?
- Cum îi vede câinele pe copiii?
  - ca pe niște prieteni;
  - ca pe niște miei care trebuie păziți;
  - ca pe niște stăpâni.

Care credeți că este continuarea poveștii?

PUIȘORII

Rândunelele se pregătesc de plecare. Străbat văzduhul ca niște săgeți.

Pe prispa casei, copilașul urmărește jocul stolului de păsări. Printre ele se află și cei trei pui ai lui. Îi căpătase de la mama. De era neastâmpărat, ea îi zicea: «Fii cuminte, dacă vrei să-ți dau puii!». El a fost cuminte. Puii au crescut. Îi cunoștea bine, deși toți semănau între ei.

Păsărelele s-au odihnit puțin. Apoi s-au ridicat deodată cu toatele.

Câteva au atins ușor streășina casei. Își luau rămas bun de la el și de la cuibul lor. Copilul a privit stolul și a început să plângă:

- Puișorii!..
- Nu plânge, puiul mamei! Au să se întoarcă la primăvară.

(după E. Gârleanu)

Vocabular

văzduh — aer

prispa — terasă îngustă de-a lungul peretelui casei

streășină — marginea prelungită în afara acoperișului casei

- Unde se porneau păsările călătoare?
- De ce plângea copilașul?
- Când se vor întoarce păsările acasă?
- De ce trebuie să ocrotim păsările?

Găsește cuvinte cu același înțeles: **văzduh, străbat, stol, căpătase, cuminte, s-a înălțat, fugă, zare.**

Găsește cuvinte cu înțeles opus: **plecare, în fața, neastâmpărat, odihnit, toate, s-a înălțat, plânge, înainte.**

- Compune un dialog între copil și puișori.

COZONACUL

Odată, brutarul a copt un cozonac și a plecat cu el în pădure.

— Am să-l dăruiesc celei mai bune viețuitoare, a spus brutarul.

Într-un luminiș s-a întâlnit cu bursucul.

— O, ce cozonac grozav! a zis el. Încotro mergi?

— Vreau să-l dăruiesc celei mai bune viețuitoare. Care este, după părerea ta cea mai bună?

— Eu sunt cel mai bun! a strigat bursucul.

— Nu, nu tu ești! a clătinat din cap brutarul și a plecat mai departe.

S-a întâlnit apoi cu iepurele care, văzând cozonacul, a zis:
— Ce cozonac înmiresmat! Ce vrei să faci cu el?
— Vreau să-l dăruiesc celei mai bune viețuitoare din pădure.

— Păi, eu sunt cel mai bun! Cum de n-ai aflat încă?

— Nu știi! i-a răspuns brutarul. Am să mă mai gândesc.

Chiar atunci a ieșit dintr-o tufă ariciul.

— O, ce cozonac frumos! Unde-l duci? a întrebat el.

— Vreau să-l fac cadou celei mai bune viețuitoare. Cine crezi că-l merită?

S-a gândit ariciul, apoi a răspuns;

— Dă-i cozonacul jderului. El este foarte bun. Nu va uita să rupă câte o bucată pentru broasca țestoasă și pentru veveriță. Îl va servi și pe bursuc și pe iepure. Lor le plac foarte mult cozonacii.

Brutarul s-a bucurat.

— Acum știi, a spus el, cui o să dau cozonacul.

Voi ați ghicit cui?

(după A. Lelior)

- Ce a pregătit brutarul?
- Cui dorea brutarul să dea cozonacul?
- Cine s-a lăudat că e cea mai bună viețuitoare?
- Cui a dat brutarul cozonacul?
- De ce l-a considerat brutarul pe arici cea mai bună viețuitoare?

Completați proverbul potrivit acestei întâmplări:

«Lauda _____
_____
_____ nu îl _____
_____»

POVESTEA CURCUBEULUI

Șapte stele multicolore au alunecat într-o dimineață de pe boltă și au căzut pe Pământ. Au încercat să se înalțe din nou, fluturându-și razele, dar zădarnic. Simțindu-se într-un loc străin și îndepărtat, au început să plângă.

Și lacrimile stelei albastre au colorat mările și văzduhul; iarba și pădurea și-au luat culoarea din lacrimile stelei verzi; florile au îmbinat culorile celorlalte stele. Lumea devenea tot mai frumoasă pe Pământ, dar stelele nu-și încetau plânsul.

Viețuitoarele s-au strâns toate înduioșate și au încercat să le ajute. Păsările s-au oferit să le înalțe pe aripile lor. Dar în scurtă vreme au fost învinse de atâta înălțime. Au mulțumit pentru frumosul penaj cu care s-au ales din nobila încercare și au cerut sfatul altor ființe.

Împăratul Păianjenilor veni în sfârșit, după multă gândire, cu o idee.

— Numai singure vă veți putea salva — le zise.

Pentru aceasta, timp de șapte ani învățați să toarceți fir din propriile lacrimi. Apoi, vă veți urca pe vârful cel mai înalt și veți înălța un pod de pânză subțire până la cer.

Așa făcură. Și când viețuitoarele pământului văzură calea multicoloră înălțată pe cer, știură că stelele în sfârșit ajunseră iarăși la casa lor. Se bucurară, dar le păru și rău, pentru că le îndrăgiseră foarte.

Își alinară părerea de rău privind culorile cu care stelele înzestraseră Pământul. Când și când, după ce ploaia spăla văzduhul, pământenii revedeau cu nostalgie podul stelelor colorat în roșu, portocaliu, galben, verde, albastru, indigo și violet. Îi dădură numele de **CURCUBEU**, semnul apropierii dintre Pământ și Cer.

(Legendă)

- Cum au ajuns steluțele pe Pământ?
- De ce mărire și văzduhul sunt albastre?
- Ce sfat le-a dat Impăratul Păianjenilor?
- Când văd oamenii curcubeul?
- Completează enunțurile folosind cuvintele potrivite din text:
  - a) Viețuitoarele _____ toate _____ și au încercat _____.
  - b) _____ devenea tot mai _____ pe Pământ, dar _____ nu-și _____ plânsul.
  - c) Îi dădură _____ de _____, semnul apropierii dintre _____ și Cer.
- Desenați un curcubeu.

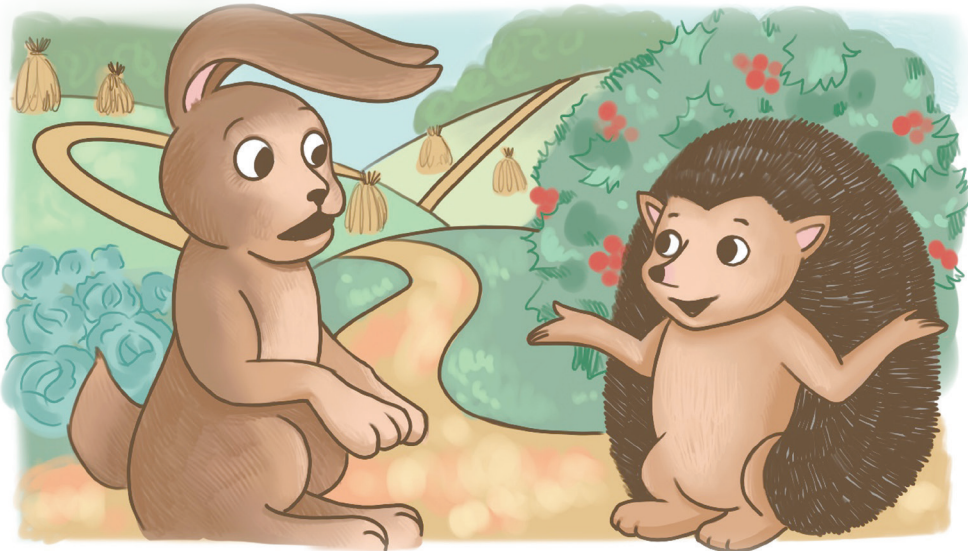
IEPURELE ȘI ARICIUL

Se povestește că era odată o familie de arici care-și aveau casa într-un câmp de cartofi. Într-o dimineață de duminică, ariciul porni vesel și plin de voie bună să-și viziteze ogrorul.

Nu s-a îndepărtat bine de casă, când s-a pomenit dintr-o dată cu vecinul iepuraș în fața sa. Ariciul l-a salutat politicos, dar iepurașul, care era tare îngâmfat și înțepat, n-a binevoit să-i răspundă. Dimpotrivă, l-a luat peste picior, întrebându-l de ce se plimbă așa de dimineață, în loc să-și folosească picioarele strâmbe la altceva mai bun.

Ariciul s-a supărat și l-a provocat la concurs de alergare. Iepurele a primit bucuros, fiind convins că ariciul nu are nici o șansă. Își imagina cum va primi bănuțul pe care au pus ră-mășag. Cei doi și-au dat întâlnire peste o jumătate de oră, în câmp.

Ariciul s-a dus acasă și i-a spus nevastei sale ce s-a întâmplat și a rugat-o să-l ajute. Aricioaica s-a speriat la început, dar apoi a înțeles planul ariciului și i-a dat dreptate. El

i-a spus că se vor întrece pe ogorul cel lung de nu i se vede capătul. Ea va sta la celălalt capăt și când îl va vedea pe iepure venind, va trebui să iasă în fața lui, zicând: «D-apoi eu de când te aștept!».

Când au ajuns la ogor, ariciul i-a arătat nevastei sale locul unde să se ascundă, iar el a pornit către locul de start. Iepurele îl aștepta nerăbdător. S-au așezat fiecare pe câte o brazdă și imediat au pornit în alergare.

Dar, în timp ce iepurașul a alergat ca o săgeată, ariciul după ce a făcut câțiva pași, s-a ascuns în brazdă. Pe când să ajungă în capătul celălalt al ogorului, iepurașul s-a trezit cu aricioaica în fața sa, spunându-i: «D-apoi eu de când te aștept!»

Iepurele a rămas înlemnit de mirare, fiindcă el credea că-i ariciul, așa bine semănau cei doi. I-a propus ariciului să se mai întrecă o dată și a și pornit într-o goană de-i sfârâiau călcâiele și fluturau urechile. Dar cum a ajuns în capătul celălalt, ariciul l-a întâmpinat strigând: «D-apoi eu de când te aștept!»

Și uite așa a alergat iepurele de șaptezeci și trei de ori. De câte ori ajungea într-un capăt sau în celălalt, ariciul ori aricioaica îi ieșeau în întâmpinare și-i strigau: «D-apoi eu de când te aștept». Ariciul a câștigat întrecerea și s-a întors fericit acasă împreună cu nevasta lui.

Se spune că de atunci nici un iepure nu se mai ia la întrecere cu vreun arici.

(după *Frații Grimm*)

- Cum l-a întâlnit iepurele pe arici?
- La ce fel de concurs l-a provocat ariciul pe iepure?
- Cine l-a ajutat pe arici?
- De ce ariciul a câștigat întrecerea?

PUIȘORUL ȘI VULPEA

Stai cuminte acum, și-o să-ți spuie bunica o poveste cu un pui de găină care a fost neascultător ca tine. Puișorul voia să se ducă în crâng, măcar că i-a spus mama, de multe ori, să nu plece din curte, să nu se ducă-n crâng, căci acolo e vulpea nemiloasă. De vulpe se tem și rațele, și găinile, ba chiar și co-coșii.

Dar puiul n-a vrut să țină seama de sfaturile mamei și a pornit, legănându-se pe picioare, hai-hai, ca un copil care nu e cuminte.

«Hei, și cine e vulpea? Se gândea puișorul. Să poftească să-mi iasă înainte, că eu, haț, îi scot ochii cu ciocul!»

Deodată se opri. Dintr-un tufiș dădu buzna o lighioană. Vulpea! Da, da chiar ea ... . Vai, puiul o să moară! De ce n-a ascultat-o pe maică-sa?

Dar iată că vulpea n-are gânduri vrăjmașe. Nu îl sugrumă. Nu îl mănâncă.

Vulpea îl privește domol, ca o bunicuță bătrână, și-i spune:

— Te-ai speriat, micuțule? Fii pe pace. Nu-ți fac nimic. Au născocit despre mine gurile rele multe neadevăruri. Eu nu mă-nânc pe nimeni. Din contra vă iubesc pe voi, găinușelor, cocoșeilor, păsărelelor. Uite, ca să vezi cât sunt de milostivă, îți spun că nu eu vă dușmănesc, ci vulpoiul roșcat, care-i vecinul meu. Chiar în noaptea asta vrea să vină la voi, să vă mănânce. Spune-mi unde sunt frații tăi, să-i vestesc de cu vreme.

Și vulpea n-a avut nevoie să vorbească mai multe, căci puișorul cel neastâmpărat și prostuț o crezu pe cuvânt, ba chiar se înduioșă de atâta bunătate.

Vrei să știi ce-a mai fost? A fost prăpăd și jale. Puișorul a dus-o pe vulpe în bătătură, i-a arătat cum se deschide ușa, unde sunt rățuștele, găștele, găinușele și cocoșeii, iar vulpea, lacomă și fățarnică, a gătit toate făpturile din ogradă și pe urmă l-a mâncat și pe el...

(Ion Pas)

- Ce-l învăța mama pe puișor?
- Ce se gândea neascultătorul, când a plecat în crâng?
- De ce vulpea nu l-a mâncat deodată?
- Imaginează-ți un dialog între puișor și mama lui, înainte de a porni din curte.
- Folosiți grupurile de cuvinte în enunțuri:
  - i-a spus
  - n-a vrut
  - legănându-se
  - dintr-un tufiș
  - a dus-o
  - i-a arătat
  - l-a mâncat
  - nu-ți fac
  - spune-mi

COPIII DIN CRÂNG

Doi copii, un frate și o soră, au pornit într-o zi spre școală. Drumul lor trecea pe lângă un crâng cu umbră deasă. Pe drum era cald și praf, iar în crîng-răcoare și veselie.

— Știi ce? spuse băiatul surorii sale. Mai avem destul timp să ajungem la școală. Acolo e cald acum, plictiseală, pe când în crâng trebuie să fie tare plăcut.

Aruncară amândoi abecedarele în iarbă, se luară de mână și se afundară în desiș,. Într-adevăr, în crâng era larmă și veselie.

Primul lucru pe care l-au zărit copiii a fost un gândăcel auriu.

— Joacă-te cu noi, i-au spus ei gândăcelului.

— M-aș juca cu plăcere, răspunse gândăcelul, dar n-am timp: trebuie să-mi adun mâncare pentru prânz.

— Joacă-te cu noi, i-au spus copiii unei albine galbene și pufoase.

— N-am timp să mă joc cu voi, răspunse albina, trebuie să adun miere.

— Dar tu n-ai vrea să te joci cu noi? O întrebare copiii pe furnică.

Furnica însă n-avea timp nici să-i asculte; trăgea un pai de trei ori mai mare decât ea și se grăbea să-și construiască locuința-i măiastră.

Copiii au încercat atunci să intre în vorbă cu veverița, îndemnând-o și pe ea să se joace cu dâșii, dar veverița a dat din codița ei stufoasă și le-a răspuns că trebuie să strângă alune pentru iarnă.

Porumbelul le-a răspuns și el:

— Eu clădesc un cuib pentru puișorii mei.

Iepurașul cafeniu alerga spre pârâu să-și spele botișorul.

Nici florile albe de fragă n-aveau vreme de pierdut cu copiii. Se bucurau că timpul e frumos și se grăbeau să adune razele în fructele gustoase și zemoase.

Copiii li se făcu urât, fiindcă în jurul lor toți aveau treabă și nimeni nu vroia să se joace cu ei. Au alergat atunci la pârâu. Clipocind printre pietre, pârâul șerpuia prin crâng.

— Tot n-ai tu nici o treabă, îi ziseră copiii, hai, joacă-te cu noi!

— Cum? Eu n-am nici o treabă? Clipoci supărat pârâul. Copii leneși ce sunteți! Uitați-vă la mine: muncesc zi și noapte și nu am nici o clipă de odihnă. Cine le dă de băut oamenilor și animalelor?

Dar voi ce-ați făcut astăzi, leneșilor? Alergați prin crâng, ba îi mai împiedicați și pe alții să lucreze.

NU UITAȚI CĂ ODIHNA ȘI JOACA NU SUNT PLĂCUTE DECÂT PENTRU ACELA CARE A DUS PÂNĂ LA CAPĂT TOT CE A AVUT DE FĂCUT.

Pe copii i-a cuprins rușinea. S-au dus la școală și, cu toate că au ajuns târziu, au fost sârguincioși la învățătură.

(K. Ușinski)

- Care a fost comportamentul copiilor la început?
- Cum credeți de ce i-a muștrat conștiința?

FURNICA STĂRUITOARE

O furnică negrișoară o ținea la fuguța spre casă. Le ducea copilașilor un fir de mac. Când colo ce să vadă: drept în mijlocul drumului zace un sâmbure de bostan. Mare, dulce, aromat. Furnica lasă firul de mac, aruncă în spate sâmburele de bostan, dar nu-l poate ține. Sâmburele se cotilește jos. Furnica îl ridică în spate. Sâmburele cade jos din nou. Dar gospodina nu se lasă.

Deodată aude cum cineva râde înfundat.

Furnica își rotește privirile și dă cu ochii de Libelulă.

— Ai ridicat sâmburele de o mie de ori, zice Libelula. Nu ți s-a făcut lehamite? Lasă-l în plata Domnului, că doar n-o să-ți iasă nimic.

— Păgubesc acei care văd în lucrul lor numai nereușitele, îi răspunde Furnica.

Și se apucă iarăși de sâmbure. Îl ridică în spate și pornește spre casă. Sâmburele n-a mai căzut.

Ce furnică stăruitoare!

(V. Suhomlinski)

- Cum arată autorul stăruința furnicii?
- Citiți expresiv dialogul dintre Furnică și Libelulă.

IARNA

VINE IARNA

Vine, vine, vine iarna.
Vine de departe, hăt,
Cu căciuli de promoroacă
Și cojoace de omăt.

Vine gerul care pune
Flori de gheață la ferești,
iar bunica ne va spune
Lângă sobă noi povești...

PRIMII FULGI

A venit un fulg la geam
Și s-a așezat pe-un ram.
Ramul bate-n geam — vedeți?
Vine iarna, măi băieți!

Și-au ieșit copiii roi,
Mai micuți, mai măricei,
Să-i culeagă albi și moi
Ca pe niște ghiocei.

(Gr. Vieru)

- Spuneți ce e real și ce-i închipuit în poezie.
- Câte tablouri vă imaginați pe baza poeziei?
- Descrieți oral unul dintre ele.
- Ce tablou vă imaginați citind poezia?
- Ce e caracteristic pentru iarnă?

HAI, COPII DIN LUMEA TOATĂ!

Ninge iată, ninge iată,
Ninge până-n zare, hăt!
Hai, copii din lumea toată,
Să ne batem cu omăt!
    Și mai hai cu toți grămadă
    Să-nălțăm un moș vioi,
    Moșul nostru de zăpadă
    Să se vadă de la noi!
Haideți, micilor tovarăși
De pe tot pământul, hai!
Ninge iarăși, ninge iarăși
Peste dragul nostru plai.

(Gr. Vieru)

- Găsiți și citiți versurile în care se spune că ninge mult și moșul de zăpadă e mare.
- Care versuri din poezie ar mai putea fi titlu?
- Cine, după părerea voastră, se adresează copiilor din lumea toată?

GUGUȚĂ

Iarna l-a găsit sub cușmă, în satul Trei-lezi. I-a plăcut mătușii lerne băiețelul. Au alergat tot atunci fulgușori din patru zări să-l vadă și l-au făcut alb din cap până-n picioare — un omuleț de zăpadă. Numai că de sub cușmă ieșea un nouraș de fum.

Fulgii credeau că Guguță face focul sub cușmă... He, de unde să știe că nu-i fum, da-i suflarea lui Guguță? Și de ce să facă focul? Când și-a pus cușma în cap, a dat frigul afară.

După ce au mai gospodărit prin ogradă, fulgii au chemat băiețelul la porțiță. Guguță s-a frecat la ochi: drumul nu era. S-a suit Guguță pe porțiță să vadă dacă este câmpul. Câmpul ședea pe câmp și dealurile erau, dar s-au făcut toate albe și s-au târât către satul lui.

— Oare de ce s-au grămădit dealurile lângă sat? se întrebă Guguță. A, mătincă vor să ierneze aici...

El și-a apăsat cușma și a zis bucuros:

— Ia ce multă iarnă a venit la noi!

Iar fulgii, văzând nourași de aburi deasupra porții, tot mai credeau că Guguță face focul sub cușmă...

(Spiridon Vangheli)

- Ce e neobișnuit în text? De ce?
- Spuneți ce l-a făcut pe Guguță să exclame: «*Ia ce multă iarnă a venit la noi!*» Găsiți răspunsul în text și citiți-l.
- Cu ce dispoziție întâlnește Guguță iarna? Cum ați aflat?
- Pregătiți-vă și povestiți fragmentul care v-a plăcut mai mult.
- Găsiți și puneți în locul punctelor cuvintele care lipsesc:
Uite colo prin ogradă /Joacă fulgii de... ./Uite colo-n zare hăt /Joacă fulgii de... ./Uite ici, pe geana mea, /S-a oprit un fulg de... ./Eu din geană nu clilesc,/ Căci mă tem să nu-l... .

CU SANIA

Trei zile și trei nopți a nins. Petrică aștepta să se oprească ninsoarea ca să poată ieși cu săniuța. Băiatul își tot întreba mama:

— Acum pot să merg cu sania?

— Nu vezi că ninge? Vrei să-ți strice căciula cea nouă?

Într-o zi, slăbise frigul. Petrică privea pe fereastră. Începu să plângă. Bunica îl întreabă:

— De ce plângi, copile?

— Ninge și nu pot ieși. Căciula se strică.

— Hai, ia săniuța și pleacă! Nu mai este așa de frig.

— Dacă nu mai este așa frig, voi ieși fără căciulă. Să nu se supere mama. Mama îl zări pe fereastră. Îi aduse căciula.

— Nu e bine să ieși fără căciulă. Nu se mai strică. Ninge rar.

• Să lucrăm!

1. Citiți în lanț (fără întreruperi, fiecare câte un enunț).

2. Citiți pe roluri.

- Citiți întrebarea bunicii și răspunsul băiatului.
- Găsiți cuvinte cu același înțeles: se uită, supărare, bucurie.
- Găsiți cuvinte cu înțeles opus: nopți, se oprește, slab.
- Ce puteți spune despre purtarea lui Petrică?

Cine vine de la munte
cu steluțe albe-n frunte?
(Iarna)

Moale, albă și pufoasă
Pentru câmp e haină groasă.
(Zăpada)

CUȘMA LUI GUGUȚĂ

Tata i-a făcut cușma mai mare ca s-o aibă și la anul.

— Cade peste ochi, tată.

— D-apoi ridic-o, Guguță, că altă treabă n-ai în iarna asta.

Hm! Guguță n-are treabă?! Om vedea cui ar fi să-i cadă cușma...

Da în satul Trei lezi se lăsa tot mai mare ger. Oamenii ieșeau din casă încotoșmănați, iar când mergeau, parcă aveau scripcă la picioare.

Odată Guguță venea de nu știu unde. Pe lângă moară iaca se întâlnește cu o fetiță din clasa întâia cu cărțile subsuoară. Era vânăta de frig.

— Dă să le duc eu, arată Guguță la cărți.

— Tu? îl măsoară fata cu ochii, dar în loc să zică «nu», i le dă, apoi își vâra mâinile în mâneci și haide-hai după Guguță.

Rămâne în urmă o casă, două... Merge băiatul, da un gând nu-i dă pace: «Dacă n-am geantă, își zice, le pun sub cușmă. O să încapă și capul, și cărțile estea de clasa întâi».

Și Guguță își scoate cușma și o întoarce cu gura în sus, dar vede fetița și i se face

încă o dată milă de dânsa.

— Așa-i, că ți-i frig?

— Olecuță, dârdâie fata.

— Știi ce, pune cușma mea în cap!

— Nu, Guguță. Ai să îngheți tu.

— Dacă n-o iei, o las aici, și o așază pe zăpadă.

Scârț-scârț — se duc amândoi... Tremură băiatul de frig, dar n-are încotro. Cușma rămâne singură în mijlocul drumului. Întoarce capul ba Guguță, ba fata să vadă dacă mai este acolo.

Cușma, când își dă seama că stăpânul o leapădă, unde își adună toate puterile și când trage odată aer cu gura — se face mai mare.

Atunci Guguță dă o fugă, o aduce pe umăr și intră cu tot cu fată sub cușmă. A dus fata acasă, apoi și-a căutat de interesul lui. De atunci băiatul răsărea ca din pământ la poarta școlii, mai ales când trebuia să iasă clasa întâi.

De luni până sâmbătă cușma a tot crescut. Acum încăpeau șase fete sub ea. Odată, pe un viscol, au dus-o și pe învățătoarea lor acasă. Când rămânea loc, lua și băieți.

— Măi, ce cușmă vine pe drum! ieșeau pe la porți cei din Trei lezi. Îi cât un stog de fân.

După ce împrăștia copiii pe la pragurile lor, cușma se făcea iar mică, s-o poată pune Guguță în cui...

(Spiridon Vangheli)

• Ce e neobișnuit în această povestire? Găsiți și citiți fragmentele respective.

• Ce ați aflat despre Guguță? Povestiți cum este el.

• Explicați înțelesul îmbinărilor de cuvinte:

parcă aveau scripcă la picioare,

îl măsoară fata cu ochii,

răsărea la poarta școlii.

NU MAI IES DIN DERDELUȘ

Nu mai ies din derdeluș,
Săniuța mea, ușoară,
Ca racheta din deal zboară,
O conduc ca un șofer,
Pe tălpigile-i de fier...
Este loc pe derdeluș
Pentru toți, dar eu, acuși,
Mă gândesc să ies în stradă,
Toată lumea să mă vadă...
Hei, ca vântul am pornit,
Nici nu mai pot fi oprit...
Dar ce-i asta? Aoleu!
Asta n-am dorit-o eu!
Sania a luat-o pe drum
Și-n față apare-acum

O căruță cu un cal,
Parcă am în față-un deal...
Cum să fac ca să opresc?
Vai de mine, o pățesc!!!
Of, noroc! Azi am scăpat!
Căruțașu-a observat
Și-a oprit la timp, altcum
Rămâneam lovit în drum...
Dar m-am lecuit de-acuși,
Nu mai ies din derdeluș...
„Tot pățitu-i învățat” —
E-o vorbă de om prudent,
Deci, decât accidentat
Mai bine să fii... atent!
(Șt. Irimescu)

- De ce nu trebuia să iasă băiețelul cu sania în drum?
- Ce a întâlnit el în drum? Ce a făcut căruțașul? Ce învățătură ați tras?
- Explicați titlul poeziei.

MAȘINA CARE MĂNÂNCĂ ZĂPADĂ

Toată noaptea a nins.

Orașul e alb. Gerul pișcă de obraji.

— Tăticule, uite colo o mașină care mănâncă zăpadă!

— Mașina ceea curăță strada, Lenuțo. Ca să poată circula transportul.

— Și unde e dusă pe urmă zăpada, tăticule?

— O cară basculantele în câmp. Zăpada este un fel de înghețată dulce pentru câmpii. Primăvara câmpia soarbe mustul zăpezii. Semănăturile se fac verzi și frumoase.

— Tăticule, mașini pentru strâns gerul sunt?

— Nu sunt. Pentru că nu trebuiesc. Gerul face bine omului. Gerul purifică aerul, te înviorează, îți dă sănătate. Uite ce rumenă și frumoasă te-a făcut gerul.

— Atunci las' să fie ger, tăticule!

(Grigore Vieru)

Vocabular

purifică — curăță

transport — mașini

soarbe — bea

1. Povestiți ce ați aflat despre zăpadă și despre ger.

SĂRBĂTORI DE IARNĂ

VEVERIȚA ȘI MORARUL

Prezintă: *Ariciul*.

Participă: *Veverița, Ursul-spălător, Iepurașul*.

Ariciul

(arătând spre Veveriță).

Veverița, gospodina,
A gătit de luni făina
Și-acum n-are din ce coace
Pentru urători colacii.

Veverița

(cercetând un sac gol).

Vai de mine, ce mă fac?
N-a rămas nimic în sac.
Nici pomină de făină!...
Urătorii de-o să vină,
Ce le-oi pune-n torbulițe?
Doar de Anul Nou băieții
Au să umble cu uratul,
Să cutreiere tot satul...
(Împăciuitor).
Ei, dar n-am de ce mă teme.
Pân' duminică e vreme.
Mâine-n zori mă duc la moară...
(Pune boabe în sac).

Și umflând cu greu povara,
Drept la Ursul-spălător
Chiar deunăzi i-a dat zor...

Veverița (oprindu-se în pragul morii).

Bine mi te văd, bădie!
Să nu-ți fie cu bănat,
Am un sac de măcinat
Și, te rog, pornește moara...

Ursul-spălător (arată, bocănește ușurel în roată).
 Iată, totul a-nțepenit.
 Parc-amu-i de morărit?
Veverița (bocindu-se).
 Dac-așa mi-a fost norocul...
Ursul-spălător (dând din mână a lehamite, se lasă pe prispă).
 Rabdă pân' la primăvară!
Veverița.
 Uite-l doarme! Cum vă place!
 Of, de-amu ce mă voi face?
Ariciul (arătând spre lepuraș, care vine grăbit, îmbrăcat în salopetă, cu un ciocan în mână).
 Iată, lepurașul vine...
 Dă-i îndată lui de știre
 Că-i dăm moara în primire!
Veverița (cătred lepuraș).
 lepurașe, te-nvoiești?
lepurașul.
 Dă un mai să spargem gheața.
 Chiar amu de dimineață!..
(Lovește cu maiul).
 Moara, iată, s-a pornit!..
Veverița (bucuroasă).
 Căci ești meșter iscusit!
lepurașul.
 Ai să coci chiar azi colaci!..
Veverița.
 Rumeni, rotunjori și mari...
lepurașul.
 Numai buni pentru plugari.
Veverița.
 Împlețiți și dreși cu ou...
lepurașul.
 Ca-n ajun de Anul Nou.
 (V. Filip)

- Citiți textul pe roluri.
- Explicați înțelesul ghicitorii de mai jos:
 Nu-i făină și se cerne,
 Nu e preș, dar se așterne,
 Nu e piatră și-o arunci.
 Ce poate să fie atunci?

ÎN SEARA DE CRĂCIUN

Afară ninge liniștit,
În casă arde focul,
Iar noi, pe lângă mama stând,
De mult uitarăm jocul.
E noapte, patul e făcut,
Dar cine să se culce
Când mama spune de Iisus
Cu glasul rar și dulce:

Cum s-a născut Hristos în frig
În ieslea cea săracă,
Cum boul peste el sufla
Căldură ca să-i facă.
Cum au venit la ieslea lui
Păstorii de la stână
Și îngerii cântând din cer,
Cu flori de măr în mână.

(George Coșbuc)

Vocabular

iesle — jgheab în care se dă de mâncare vitelor
în grajd

- De ce sunt copiii așa de liniștiți?
- Unde a venit pe lume Iisus?
- Cine a întâmpinat sosirea pe lume a Mântuitorului?
- Citiți strofele în care este înfățișată nașterea lui Iisus.
- Explicați proverbul: **Vorba dulce mult aduce!**
- Selectați din poezie toate cuvintele care exprimă acțiuni.
- Alegeți unul dintre ele și alcătuiți propoziții cu el, punând în față și cuvintele **ieri, acum, mâine**.

ÎNGER, ÎNGERAȘUL MEU...

Fulgii cad, se-aștern troiene.
Înger, îngerășul meu,
Ajută-i lui Moș Crăciun,
Că-i bătrân și merge greu.

Drumul să nu-l rătăcească
Îi arată, îngerăș,
Alb e totul, nu se vede
Unde-i sat, unde-i oraș.

- Care sunt sărbătorile de iarnă?
- Ce sărbătorim de Crăciun?
- Citiți și învățați pe de rost poezia «Înger, îngerășul meu».
- Cum crezi, cine se roagă în poezie îngerășului? Argumentează răspunsurile.

STEUA SUS RĂSARE

Steaua sus răsare
Ca o taină mare,
Steaua strălucește,
Magilor vestește:

Că astăzi Curata
Prea nevinovata
Fecioara Maria
Naște pe Mesia.

Magii, cum zăriră
Steaua, și porniră,
Mergând după rază
Pe Hristos să-L vază.

Și dacă porniră
Îndată-L găsiră,
La Dânsul intrară
Și se închinară

Cu daruri gătite,
Lui Hristos menite,
Luând fiecare
Bucurie mare.

Care bucurie
Și aici să fie,
De la tinerețe,
Pân' la bătrânețe.

COLINDE, COLINDE!

Colinde, colinde!
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Și tremură brazii
Mișcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.

Se bucură copiii,
Copiii și fetele,
De dragul Mariei
Își piaptână pletele,
De dragul Mariei
Și-al Mântuitorului,
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

(Mihai Eminescu)

O, BRAD FRUMOS

O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu cetina tot verde,
Tu ești copacul credincios
Ce frunza nu și-o pierde.
O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu cetina tot verde.

O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu cetina tot verde,
Eu când te văd mă simt duios,
Tristețea ta mă pierde.

O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu cetina tot verde.

O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu Moș Crăciun când vine,
Te-am așteptat atâția ani
Și-am plâns în rând cu tine.
O, brad frumos, o, brad frumos,
Am plâns în rând cu tine.

(Mihai Eminescu)

PLUGUȘORUL

(Folclor)

Aho, aho, opriți aici
Și pocniți vârtos din bici!
Bună seara la portiță,
La băieți și la fetițe.
Am venit la dumneavoastră
Să întindem sub fereastră
Brazde noi de bucurie,
De mărire să vă fie.
Anul Nou ce-n ușă bate,
Cu noroc și sănătate,
Anul de zidiri și pace,
Ne-a trimis pe noi încoace,
Ne-a trimis să vă hăim,
Plugușorul să pornim.
— Strângeți roata, băieței,
Să sunăm din zurgălăi,
Să răsune peste văi!
— Hăi! Hăi!

SĂ TRĂIȚI, SĂ-NFLORIȚI...

Să trăiți, să-nfloriți
Pe plaiuri roditoare,
Să creșteți voinici sub soare,
Să se înzecească,
Să se însutească
Auru-n câmpie,
Strugurii în vie,
Poamele-n livezi,
Vitele-n cirezi.
Toată țara mea,
Oamenii din ea
Fie tari ca piatra,
Luți ca săgeata,
Harnici ca albina,
Ageri ca lumina.
La anul și la mulți ani!

URĂTORII

Când a rămas până la Anul Nou un mâine și doi de poimâine, Pomul de iarnă a deschis ușa și a intrat înaintea tatei în casă. Întâi Doinița a bătut din palme, apoi i-a arătat Pomului de iarnă unde doarme ea și unde o să crească el...

Apoi s-au aprins luminițele și Pomul de iarnă cu Doinița erau gata de Anul Nou. Dar Anul Nou nu vine așa. Lui îi place să audă pe la case zurgălăi și strigăte „Hăi, hăăii!”

Au sosit și urătorii. Era și Guguță printre ei. Aveau niște tălângi cât cușmele, iar coada buhaiului era mai cât Guguță de lungă.

— Moș pădurar, primiți urătorii? a întrebat Guguță.

— Primum, primum! a răspuns tata.

Și când s-au pus băieții pe urat, zângăneau ferestrele și se cutremura casa:

«Seara asta din ia seară

Tare-i bună și ușoară.

Cu trei fire de mătasă

Bine v-am găsit la masă!

Și cu trei de busuioc

Bine v-am găsit pe loc!»

Iar când strigau:

«Ian mai îndemnați, măi!

Hăi, hăăăii! —

Doinița sărea în sus de bucurie.

Dimineață, cum s-a trezit, Doinița a alergat la geam. Din toate părțile o semănau fulgii. Iar un fulg, legănându-se, îi cânta:

«Să trăiești, să înflorești!

Ca un măr pe la ferești!

Pui de soare, pui de stea —

Doină, Doină, soră-mea!

Uite-n jur câți frațiori

Ți-au venit la sărbători!»

(Spiridon Vangheli)

- Ce e neobișnuit în text?
- Împărțiți textul în fragmente după următoarele titluri:
  - „Împodobirea bradului”
  - „În ajun de Anul Nou”
  - „Au sosit urătorii”
  - „În dimineața Anului Nou”
- Completați: Picii toți se strâng grămadă
Lângă omul de...

RUGA PUIULUI DE BRAD

Când i-a rănit Titirică piciorul, bradul a tresărit. Acum auzea cu cetina niște vaiete îndepărtate... A-a, plâng brazii colo sus, în Țara Munților.

„Tată-munte, îl ruga un pui de brad, ascunde-mă, că aud toporul!”

„Tuc-tuc! se auzea, într-adevăr, toporul. Tuc-tuc!”

„Unde să te ascund, fiule?!” murmură muntele.

„Tuc-tuc! E-he, deseară-ți pun veșmânt de împărat! Tuc-tuc!”

„Lasă-mă cu tata, îl ruga puiul de brad. Lasă-mă în verde ram cu pasărea neam!”

„Tuc-tuc. Păi, fără tine nu mă duc. Deseară-ți pun în frunte o stea...”

„O, îmi ei tot cerul și îmi dai o stea de tinichea?! Scăpați-mă dar voi, măi frați, toporul din pădure alungați!...”

(Spiridon Vangheli)

- Ce e neobișnuit în text?
- Citiți textul pe roluri.
- Formulați ideea principală.
- Alcătuiți o compunere cu titlul „Puiul de brad”.

LA SĂNIUȘ

Într-o iarnă cu zăpadă, mă bucuram de prima mea vacanță. Moș Irimia îmi cioplise o săniuță. Împreună cu fratele meu am pornit cu băieții satului spre Dealul Morii.

Atunci am învățat cârmuirea săniei. Cel mai meșter în treaba asta mă dăscălea:

— Îndreaptă sania cu picioarele, lucrează din călcâie!

El s-a așezat dinainte în săniuță, iar eu la spatele lui. Cu șiragul de săniuțe după noi, am pornit-o la vale, într-un vuiet și într-o pulbere de zăpadă.

Făceam o larmă nemaipomenită. Șirag ne cățaram pe costișă, trăgând săniile după noi, șirag ne dădeam drumul chiuind. Omătul sclipea în mii de scânteii.

Și acum îmi amintesc de iarna aceea ca de una dintre cele mai rare clipe ale vieții mele.

(după Mihail Sadoveanu)

Vocabular

șirag — șir, unul după altul

cârmuirea — conducerea

mă dăscălea — mă învăța

cel mai meșter — cel mai cunoscător, mai priceput

OMUL DE ZĂPADĂ

Afară era iarnă. Cădeau lin steluțe albe peste pământul adormit, dăruind fiecărui acoperiș atâta zăpadă cât pentru o căciulă caldă și țuguiată. Înserarea pășise devreme pe ulițele satului, iar printre florile de gheață, măiestrit țesute pe geamuri, luminițe palide clipeau nemulțumite de prea mare grabă în care erau aprinse. Și Omul de Zăpadă din curtea noastră privea totul fericit, că mama larna l-a adus din nou desfășurat în mii de fărâme albe, din care mâna mea l-a făurit pe el, cu nas de morcov, ochi de tăciune și gură de cretă roșie.

(A. Pop-Dincă)

- Care sunt jocurile de iarnă ale copiilor?
- Descrieți oral tabloul imaginat pe baza textului.
- Cum era omul de zăpadă?
- Scrieți un text despre iarnă începând cu propoziția: cad fulgi mari de zăpadă.

ISTORIA FIULUI RISIPITOR

Un om avea doi fii. Și a zis cel mai tânăr tatălui său:

— Tată, dă-mi partea ce mi se cuvine din avuție. Și tatăl le-a împărțit lor avuția sa. Și nu după multe zile, adunându-și toate, fiul cel mai tânăr a plecat într-o țară departe. Acolo și-a cheltuit toată averea sa, trăind în desfătări.

Și după ce el a cheltuit tot ce avea, s-a făcut foamete mare în țara aceea și el a început a duce lipsă. Atunci tânărul s-a lipit acolo de un locuitor cu stare, care l-a trimis să-i pască porcii. Și el își sătura foamea din roșcovele și din rădăcinile ce mâncau porcii.

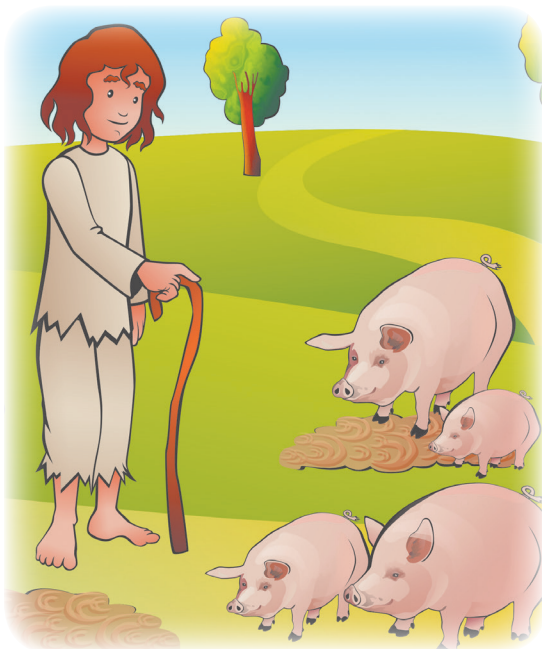
Și sculându-se, se duse la tatăl său.

Și când era încă departe, l-a zărit pe dânsul tatăl lui și i s-a făcut milă de dânsul. Tatăl a alergat înaintea lui și l-a sărutat pe el.

Și i-a zis lui, fiul:

— Tată, greșit-am la cer și înaintea ta și nu sunt vrednic a mă chema fiul tău.

Dar tatăl a zis slugilor sale:

— Aduceți haina cea mai bună și-l îmbrăcați și-i dați inel în deget și încălțăminte în picioare. Aduceți și vițelul cel mai gras și-l înjunghiați și să mâncăm și să ne veselim! Că fiul acesta era mort și a înviat, și pierdut era și s-a aflat.

Și au început a se veseli.

În ziua aceea fiul cel mai mare era la câmp. Și când a venit și s-a apropiat de casă a auzit cântece și jocuri. Și a chemat pe unul

dintre servitori și l-a întrebat ce sunt acestea. Acesta îi spuse toate câte se petreceau în casa tatălui său. Și s-a mâniat fiul cel mai mare și nu voia să intre. Atunci tatăl său a ieșit afară și l-a rugat pe el. Dar fiul zise către tatăl său:

— Tată, de atâția ani slujesc ție și niciodată porunca ta n-am călcat. Și mie niciodată nu mi-ai dat măcar un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei. Acum însă când veni fiul tău, acesta care și-a prăpădit toată averea, junghiași pentru el vițelul cel mai gras!

Atunci tatăl i-a zis lui:

— Fiule, tu în toată vremea ești cu mine și toate ale mele sunt ale tale. Se cădea a ne veseli și a ne bucura, căci fratele tău, acesta, mort era și a înviat, și pierdut era și s-a aflat!

N-au trebuință de doctori cei sănătoși, ci cei bolnavi.

(Povestire populară)

- Cu ce a greșit fiul cel mic în fața tatălui său?
- De ce tatăl în loc de pedeapsă îl întâmpină pe fiul risipitor cu daruri și petreceri?
- Ce i-a spus tatălui fiul mai mare?
- Explicați, cum înțelegeți vorbele tatălui: «Că fiul acesta mort era și a înviat, și pierdut era și s-a aflat»; «N-au trebuință de doctori cei sănătoși, ci cei bolnavi».
- De ce povestea se numește «Istoria fiului risipitor»?
- Cum înțelegeți expresia?
- Ziua bună de dimineață se cunoaște.

Proverbe

Ascultă învățăturile tatălui tău și nu uita povețele mamei tale.

Pomul se cunoaște după roade și omul după fapte.

Dacă nu e cap, vai de picioare!

VULPEA ȘI COCOSTÂRCUL

Trăiau odată o vulpe și un cocostârc. Ei s-au împrietenit bine. Iată într-o zi îi zice vulpea cocostârcului:

— Să vii, mă rog, la mine, cocostârcule, pe ospețe!

S-a dus cocostârcul la prietena sa, da vulpea a pus la masă o farfurie cu lapte și a împins-o dinaintea cocostârcului. Și zice cu hâtrie:

— Ajunge, prietene, ajunge din masă! Cocostârcul tot cioc! cioc! tot cioc! cioc! cu clanțul lui lung — nu poate mânca.

Da vulpea în vremea asta a lins tot laptele din farfurie.

— Ajunge din masă, ajunge, că n-am mai mulți prieteni! zice vulpea.

— Mulțumesc, răspunde cocostârcul. Da tu mâine poftim pe la mine pe ospețe!

— Bine, cocostârcule, zice vulpea, oi veni!

A doua zi a venit vulpea la cocostârc. El i-a pus vulpei pe masă carne cu cartofi într-un gavanos de sticlă nalt și strâmt la gât. A dat gavanosul dinaintea vulpii și zice:

— Ajunge din masă, prieteno, ajunge!

Vulpea s-a apropiat de gavanos, a vrut să bage capul — nu intră; a încercat cu laba — nu poate. Atunci vulpea a lins gavanosul primprejur pe dinafară și cu asta s-a mântuit masa.

De atunci s-a stricat prietenia între vulpe și cocostârc.

- Ce ați aflat din acest text?
- Examinați desenul.
- Găsiți rândurile respective.
- Care este ideea principală a textului?

MIORIȚA

— Mioriță laie,
Laie, bucălaie,
De trei zile-ncoace
Gura nu-ti mai tace!
Ori iarba nu-ti place,
Ori ești bolnăvioară,
Drăguță mioară?
— Drăguțele bace,
Dă-ti oile-ncoace,
La negru zăvoi,
Că-i iarbă de noi
Și umbră de voi.
Stăpâne, stăpâne,
Îți cheamă și-un câine,
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frățesc,
Că l-apus de soare
Vreau să mi-te-omoare
Baciul ungurean
Și cu cel vrâncean!

— Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană,
Și de-o fi să mor
În câmp de mohor,
Să-i spui iui vrâncean
Și lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice, pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi.

(Folclor)

- Cine sunt personajele care participă la dialog?
- Din ce cauză Miorița se adresează ciobanului?
- Ce este real și ce este fantastic în acest text?
- Citiți pe roluri.
- Memorizați un fragment

POVESTEA CU TREI BĂNUȚI

Acu cică un om nevoiaș săpa un șanț în marginea unui drum. Tocmai atunci se întâmplă să treacă pe acolo regele și-l întrebă:

— Ia spune, om bun, cât ți se cuvine pentru o muncă anevoioasă ca asta?

— Trei bănuți, Măria ta!

— Și cum o scoți la capăt numai cu trei bănuți? — se minună regele.

Apoi să vezi, Măria ta, face de acolo nevoiașul, de i-aș cheltui numai pentru trai, mai treacă-meargă, dar un bănuț mi se duce pe o datorie veche, altul îl dau cu împrumut, iar cu al treilea mă mai țin și eu de azi pe mâine.

Regele rămase nedumerit la culme. Își tot frecă fruntea, căznindu-se să înțeleagă, dar degeaba. În cele din urmă, se dădu bătut, zicând că el unul nu pricepe cum e cu putință din trei bănuți să întorci o datorie, să dai cu împrumut, ba încă să-ți mai pui și gura la cale.

— Stai că-ți lămuresc eu, Măria ta, grăi nevoiașul către rege. Am un tată bătrân și neputincios, pe care-l îngrijesc, și-mi plătesc astfel datoria, pentru că m-a crescut.

— Îmi hrănesc feciorul — se cheamă că-i dau cu împrumut, ca la rândul său să-mi fie reazem bătrânețelor.

— Iar cu al treilea bănuț trebuie să trăiesc și eu carecumva.

(Poveste slovacă)

Vocabular

nevoiaș — sărac

anevoioasă — grea

reazem — sprijin

- De ce regele rămase nedumerit?
- Ce făcea nevoiașul cu trei bănuți?
- Cum este nevoiașul? De ce?
- Ce ne învață lectura?

PRIETENUL

Un prieten — știți voi oare?!
E comoara cea mai mare!
Omul fără de prieteni
E ca bradul fără cetini.

Ca ogorul fără apă
Și ca stânga fără dreapta.
Un prieten, ia aminte,
Nu se cumpără, nici vinde!

(Gr. Vieru)

- Ce comparație folosește poetul, când vorbește despre prietenie?

Proverbe

Decât o mie de sfaturi, mai bine o mână de ajutor.
Prietenii ți-i capeți numai prin fapte bune.

DOI PRIETENI

Rătăceau doi prieteni prin pădure. Când colo le ieși în cale un urs. Unul dintre băieți o rupse la fugă cât îl ținură picioarele. Se cățăără într-un copac și se piti în frunziș. Iar celălalt rămase în mijlocul drumului. Fiindcă nu-i veni nimic în minte, se trânti jos și se prefăcu mort.

Ursul se apropie de băiat și începu să-l adulmece. Iar băiatul, nemișcat, își ținu cum putu răsufarea. Mai mult leșinat de frică. Ursul îi mirosi îndelung fața și, părându-i mort cu adevărat, își văzu de drum.

Când ursul dispăru, celălalt băiat coborî din copac și râse:
— Ei, ce ți-a șoptit ursul la ureche?

— Ce să-mi șoptească? Mi-a spus că-s răi oamenii care-și lasă prietenul la nevoie.

(Lev Tolstoi)

- Ce trebuia să facă băiatul, ca să îndreptățească numele de prieten?
- Cum credeți, corespunde acestui text titlul „Doi prieteni”?
- Dar cum l-ați intitula voi?

CAII LUI TÂNDALĂ

S-a dus Tândală la vânătoare. Și deodată zărește sub tufar un iepure. Se uită la iepure și își face socoteală:

— Îl împușc, carnea o mănânc, pielicica o vând; îmi cumpăr un purcel, îl cresc mare, îl vând, cumpăr o vițică, cresc din ea o vacă și o vând și-mi iau iapă; iapa va avea mânz, mânzul a crește — oi avea doi cai și, când i-oi înhăma pe amândoi — hi-hi-hii! căiuții tatei!

De mare bucurie a tras un chiuit. Iepurele a și sărit de sub tufar și — dus a fost!

(Folclor)

CĂLDĂRILE FRICOSULUI

Un fricos avea de făcut un drum lung. Ajungând într-o pădure, l-a apucat seara.

El ducea în spate, pe un băț, două căldări. Când s-a întunecat de-a binelea, a început a tremura de frică, din care pricină căldările au început să hodorogească. Atunci fricosul zice:

— Tăceți, căldărilor! Nu vă temeți, că sunteți cu mine.

(Folclor)

POVESTEA UNUI OM LENEȘ

Cică era odată într-un sat un om grozav de leneș; de leneș ce era, nici îmbucătura din gură nu și-o mesteca. Și satul, văzând că acest om nu se dă la muncă nici în ruptul capului, hotărî să-l spânzure, pentru a nu mai da pildă de lenevire și altora. Și așa se aleg vreo doi oameni din sat și se duc la casa leneșului, îl umflă pe sus, îl pun într-un car cu boi, ca pe un butuc nesimțitor, și hai cu dânsul la locul de spânzurătoare!

Așa era pe vremea aceea.

Pe drum se întâlnesc ei cu o trăsură în care era o cucoană. Cucoana, văzând în carul cel cu boi un om care semăna a fi bolnav, întrebă cu milă pe cei doi țărani, zicând:

— Oameni buni! Se vede că omul cel din car e bolnav, sărmanul, și-l duceți la vreo doftorie undeva, să se caute.

— Ba nu, cucoană, răspuse unul dintre țărani; să ierte cinstită fața dumneavoastră, dar aista e un leneș care nu credem să fi mai având păreche în lume, și-l ducem la spânzurătoare, ca să curățim satul de-un trândav.

— Alei! oameni buni, zise cucoana, înfiorându-se; păcat, sărmanul, să moară ca un câine, fărădelege! Mai bine duceți-l la moșie la mine; iacătă curtea pe costișa ceea. Eu am acolo un hambar plin de posmagi, ia așa, pentru împrejurări grele, doamne ferește! A mânca la posmagi, și-a trăi și el pe lângă casa mea, că doar știi că nu m-a mai pierde Dumnezeu pentru-o bucățică de pâine. Da, suntem datori a ne ajuta unii pe alții.

— I-auzi, măi leneșule, ce spune cucoana: că te-a pune la coteț, într-un hambar cu posmagi, zise unul dintre săteni.

— Dar muieți-s posmagii? zise atunci leneșul, cu jumătate de gură, fără să se cărnească din loc.

— Ce-a zis? întrebă cucoana pe săteni.

— Ce să zică, milostivă cucoană, răspunde unul. Ia, întrebă, că muieți-s posmagii?

— Vai de mine și de mine, zise cucoana cu mirare, încă asta n-am auzit! Da el nu poate să și-i moaie?

— Auzi, măi leneșule: te prinzi să moi posmagii singur, ori ba?

— Ba, răspunse leneșul. Trageți mai bine tot înainte! Ce mai atâta grijă pentru astă pustie de gură!

Atunci unul dintre săteni zise cucoanei:

— Bunătatea dumneavoastră, milostivă cucoană, dar degeaba mai voiți a strica orzul pe găște. Vedeți bine, că nu-l ducem noi la spânzurătoare numai așa de flori de cuc, să-i luăm năravul. Cum chitiți? Un sat întreg n-ar fi pus oare mână de la mână, ca să poată face dintrânsul ceva? Dar ai pe cine ajuta? Doar lenea-i împărăteasă mare, ce-ți bați capul!

Cucoana atunci, cu toată bunăvoința ce ave, se lehămetește și de binefacere și de tot, zicând:

— Oameni buni, faceți dar cum v-a lumina Dumnezeu!

Iar sătenii duc pe leneș la locul convenit, și-i fac felul.

Și iacă a scăpat și leneșul acela de săteni, și sătenii aceia de dânsul.

Mai poftescă de-acum și alți leneși în satul acela dacă le dă mâna și-i ține cureaua.

Ș-am încălecat pe-o șea, și v-am spus povestea așa.

(Ion Creangă)

Vocabular

fărădelege — ticăloșie, faptă rea

sopon — săpun

chitiți — socotiți, credeți, judecați

se lehămetește — se satură, se plictisește

- De ce au hotărât oamenii din sat să-l spânzure pe leneș?
- De ce a refuzat leneșul să mănânce posmagii cucoanei?
- Ce povești ale lui Ion Creangă ați mai citit?
- Citiți cu atenție povestea și scrieți în caiete proverbele și zicătorile despre lenevie și leneși.

PRUTUL

Cândva demult hălăduia pe aceste locuri un balaur groaznic — moartea lumii. Și avea balaurul cea șase capete, care vărsau văpăi de foc. El era veșnic treaz. Când trei capete dormeau, altele trei se deșteptau. Pe unde se abătea acel balaur, pustia satele, pârjolea câmpiile, ardea pădurile. Câți viteji au fost pe atunci, nici unul n-a putut să-l răpună.

Și s-a aflat la timpul acela în codru un voinic cu buzdugan și cu paloș de douăzeci și cinci de puduri. Se zice, că era așa de voinic, că să fi avut pământul toartă, îl întorcea cu iarba în jos.

S-a dus voinicul la balaur și așa luptă s-a luptat, că pământul s-a hurducat, apele s-au tulburat, luna în sânge s-a înche-gat. Trei zile și trei nopti s-au luptat și nu se puteau dovedi nici unul. Într-o putere erau. Ce a făcut voinicul? A luat bine seama la balaur și în clipa, când cele trei capete adormeau și altele trei se trezeau, a tras cu paloșul și le-a tăiat pe toate șase. Atunci s-a revărsat sângele balaurului, ca să-l înece pe voinic. Vorba veche: nici mort nu-l iartă. Și a tot curs sângele acela la vale până la Dunăre, până la Marea Neagră, dar pe voinic nu l-a prins.

Iată de ce unii și astăzi zic, că Prutul îi din neam de balaur din vremea veche.

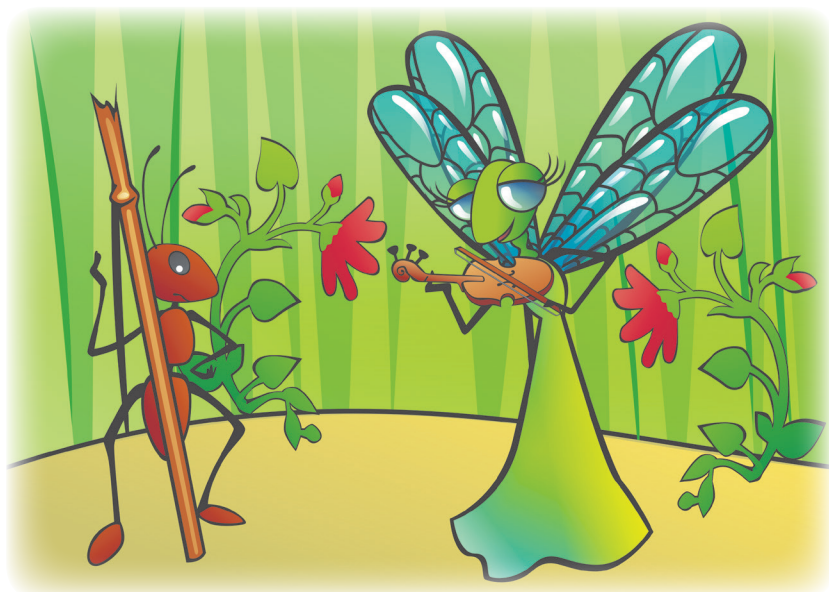
(Poveste)

- Cum e descris balaurul?
- Descrieți-l pe voinic.
- Povestiți cum l-a biruit voinicul pe balaur.
- Citiți cu atenție povestea și scrieți în caiete proverbele și zicătorile.

GREIERUL ȘI FURNICA

Greierul în desfătare
Trecu vara cu cântare,
Deodată se trezește,
Că afară viscolește
Și mâncare el nu are.
La vecina sa furnică,
Alergând cu lacrimi pică,
Și se roagă să-l ajute,
Cu grăunți să-l împrumute:
Ca de foame să nu moară

Numai pân' la primăvară.
Furnica l-a ascultat,
Dar astfel l-a întrebat:
– Vara când eu adunam,
Tu ce făceai? — Eu cântam
În petrecere cu toți.
– Ai cântat?... îmi pare bine,
Acum joacă dacă poți,
Iar la vară fă ca mine!

- Cum credeți, de ce furnica i-a răspuns greierului așa?
- Citiți fabula pe roluri.

Proverbe

Cine nu lucrează, acela nu mănâncă.
Cel ce doarme ziua, flămânzește noaptea.
Cel ce spune minciuna, este ca și cel care fură.

ALBINA ȘI PĂIANJENUL

Era odată o femeie și avea doi copii, un băiat și o fată. Copiii au plecat amândoi în lume să-și caute de lucru, pentru că mama lor n-avea putere să-i țină. Băiatul a intrat învățăcel la un țesător de pânză, iară fata căra pietre pentru zidarii care făceau case. După câtăva vreme mama lor s-a îmbolnăvit de moarte și a rugat pe un om din satul său să ducă veste copiilor. Omul, după mult umblet prin lume, a găsit pe băiat și pe fată. Băiatul era tocmai la războiul de țesut și, când i-a spus omul de ce a venit, băiatul răspunse:

— Eu ce să-i fac? Las' să moară, că e bătrână și i-a sosit ceasul. Eu nu pot să plec, că prea am mult de lucru.

Și a rămas băiatul tot la război și a țesut mai departe și n-a plecat.

Pe fată a găsit-o omul suind schelele cu pietre în poala hainei. Și când i-a spus de ce a venit, fata a lăsat pietrele jos, și a început să plângă, și a plecat într-un suflet spre casă.

Mamă-sa, când a văzut-o, s-a ridicat din pat și, de multă bucurie, i s-a limpezit sufletul, dar s-a făcut neagră de supărare când i-a spus că băiatul n-a vrut să vie. A luat capul fetei între mâini, și a sărutat-o pe frunte, și a zis:

— Măcar că el a uitat de mine tocmai în ceasul morții mele, eu vă iubesc deopotrivă pe amândoi. Îl iubesc și-l iert; și, dacă a făcut el cu asta vreun păcat, să-l judece Dumnezeu, că e drept și puternic, și judecata lui e fără greșală.

Așa a zis biata mamă, apoi și-a lăsat capul pe căpătâi, a închis ochii și a murit.

Și în clipa aceea fata s-a făcut albină, iar băiatul păianjen.

Și de atunci păianjenul trăiește singur, veșnic singur, fără frați, și surori și fără părinți. El fuge de lumină și veșnic își țese pânza prin locuri întunecoase și e tot posomorât și supărat, iar oamenii îl urgisesc, și, oriunde îl află, îi strică pânza, și pe el îl fugăresc, și-l omoară. Dar albina de atunci e veselă, și toată ziua zboară de pe o floare pe alta și trăiește cu părinții ei și cu frații, și cu surorile la un loc. Iar oamenii o iubesc, și o văd cu drag, căci ea cu toții împărțește ceea ce adună și tuturor le dă din mierea ei. Iar casa ei e fagurul cel galben ca soarele; și din ceara albinelor fac creștinii lumânările, pe care le aprind în ceasul morții și le pun să lumineze sub icoana Maicii Domnului.

(*Simion Florea Marian*, folclorist bucovinean)

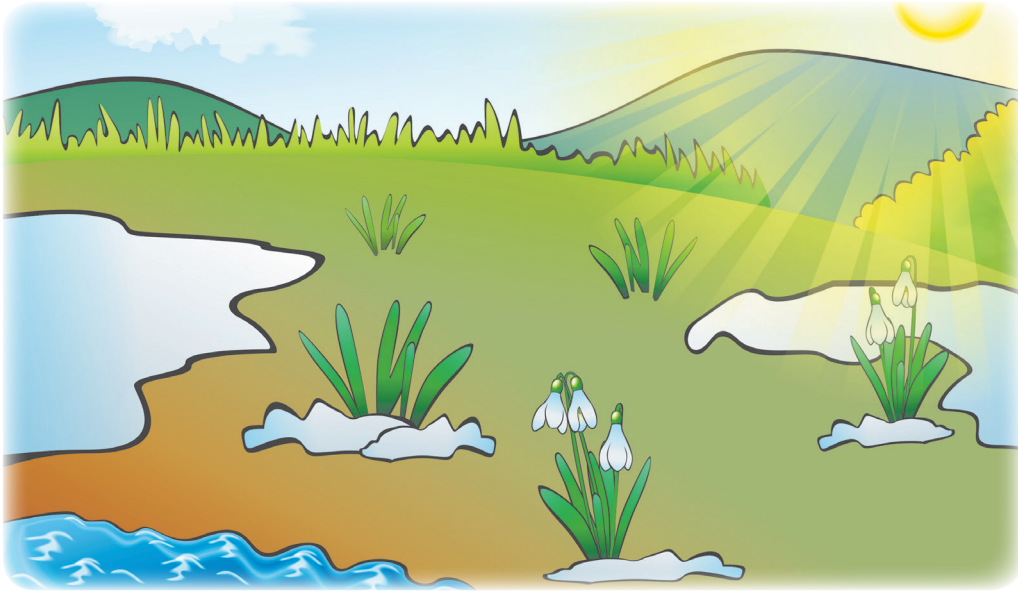

- Cum s-au purtat copiii cu mama lor?
- Unde lucra băiatul și unde lucra fata?
- Cum credeți, de ce băiatul a fost prefăcut în păianjen, iar fata în albină?
- Care a fost comportarea oamenilor față de ei? Citiți încă o dată ultimul fragment.
- Găsește cuvinte cu sens opus:

sănătos —	rău —
bătrân —	bucurie —
departe —	lumină —
- Explică sensul îmbinărilor de cuvinte:
s-a făcut neagră de supărare,
s-a limpezit sufletul.

PRIMĂVARA

Acum plouă, acum e vreme frumoasă, ba câteodată și ninge. Zilele cresc mereu. Când e vremea bună, soarele e cald și vesel. Pe câmpul verde se joacă mieii.

Au înfrunzit pădurile. Plugarii încep să are. Copacii au dat în floare. Pajiștea e și ea numai flori. Mierla fluieră în zăvoi. Noaptea cântă privighetoarea. Cucul își strigă numele prin pădure.

Pretutindeni vezi păsărele zburând cu papele-n cioc, ca să-și facă un cuib moale și călduros. Au sosit și rândunelele, care le alungă din cuiburile lor pe obraznicele vrăbii ce s-au adăpostit acolo peste iarnă.

Fluturi sunt destui, albi și galbeni. Zboară și gândăceii de toate neamurile. Musculițele se joacă în voie. Furnicile harnice au toată ziua de lucru. Albinele umplu cu zumzetul lor crângul și câmpiile.

Ce de mișcare, ce de viață și veselie peste tot! Întreaga natură parcă-i în sărbătoare.

(G. Coșbuc)

- Ce schimbări se petrec în natură primăvara?
- De ce spune autorul că natura este în sărbătoare?
- Copiați fragmentul în care se vorbește despre păsările.
- Povestiți cum îngrijiți voi păsărilele în timpul iernii.
- Formulați ideile principale din text.

SOSIREA RÂNDUNICII

Rândunica a sosit,
Primăvara vine.
Iată mugurii-nverzesc,
Grădinițele-nfloresc,
Tot e viu și-ntinerit
Căci e cald și bine.

Ger, zăpadă, tot s-a dus.
Primăvara vine!
Răsărit-au mândre flori
Și prin zări se văd cocori,
Verde-i jos, senin e sus
Căci e cald și bine.

(G. Coșbuc)

- Care sunt semnele primăverii?
- Ce se întâmplă primăvara în natură?
- Învățați poezia pe de rost.
- Scrieți poezia din memorie.
- Citiți poeziile despre primăvară de George Coșbuc și de Vasile Alecsandri și notați expresiile frumoase.

ASA DE MICĂ ȘI CIUDATĂ...

Un băiețel s-a oprit cu săniuța lângă o salcie. Obosise săniuța și a hotărât să-și mai tragă sufletul. Băiețelul a auzit cum o crenguță plătândă îi spuse alteia, căscând dulce:

— Ah, dacă mi-aș desface mugurii! Ce mult aș vrea să-i mângâie soarele!

— Mai stai, surato! Vezi că e frig?

— Încă n-a venit primăvara, mai așteaptă, intră în vorbă altă crenguță.

Iar tulpina-mamă, clătină îngrijorată din cap:

— Vai, ce ți-a trăsnet?

Și vorbi parcă pentru sine, aplecându-se spre crenguță:

— Ești așa de mică, ciudată și prostuță! Mă tem că într-o zi o să te gădesc îmbobocită în brațele gerului crud.

Se întoarce apoi cu rugă către celelalte surori mai mari.

— Aplecați-vă și ocrotiți-o, că-i mică și fără minte... Dacă s-ar găsi o rază de soare s-o mângâie! Crengile-surori au cuprins-o grijuliu.

— Vino! O să-ți spun o poveste.

— Și eu...

— Știi una despre vară și despre rouă.

Dar zvăpăiata crenguță se smulse din brațele lor.

— Vai ce neascultătoare e! fluieră vântul, care tocmai trecu pe alături. Atinse crenguța și o frânse.

Salcia se aplecă spre crenguța neascultătoare, încercând s-o ridice în brațe...

— Ce bine-ar fi s-o ducă cineva în casă, la cald... șopti ea.

Băiețelul luă crenguța și o ascunse sub cojocel. Era mândru și fericit.

— Ce bine-i! săltă crenguța. Iar săniuța șuiera din urmă pe zăpada moale.

Mama a pus crenguța într-o vază, în colțul cel mai luminos al odăiței. Peste o zi... Ce minune!

— Ah! Tare-i bine!

Mugurii au împins cojița și de sub ea și-a făcut loc un nă-suc pufos, apoi altul.

— Mămico, ia vezi!

— Sunt drăguți. Pufoșei ca niște mărtișori.

— Sunt ai mei! se mândri și crenguța.

Iar sania cu băiețelul își croi drum spre salcie, s-o bucure că crenguța ei cea mică n-a murit. Să-i spună cum și-au ițit mugurașii năsucurile pufoase.

(C. Partole)

- Citiți expresiv fragmentul care v-a plăcut mai mult!
- Ce tablouri vă imaginați citind textul? Descrieți oral unul din ele.

PRIMĂVARA

Primăvara e frumoasă. Îți vezi tot farmecul la țară. Simți cum respiră pământul, cum răsarre iarba firavă. Prin ogrăzi mișună lume fel de fel: miei, ieduți, pisici, curcănași, bobocei, puișori. Aproape toate vietățile vin pe lume anume primăvara, ca până în toamnă, până la iarna viitoare să prididească să crească mari.

Cine nu se bucură de sosirea primăverii? Pe cine ai putea să-l ții în casă? Ieș și urșii din bârlogul lor, și insectele se trezesc din somn. Începe o nouă viață, ca la un semn al unui dirijor nevăzut.

Primăvara ne aduce sărbătoarea Paștelui. Cu toții ne bucurăm de învierea lui Iisus Hristos. Așa și ne salutăm: Hristos a înviat! Cu adevărat a înviat!

(C. Partole)

GHIOCII

A auzit Radu vorbe între grauri, că în hârtop au răsărit Ghiociei.

— Oare cine-s Ghiociei? s-a întrebat Radu.

— Măi Cuțulică, hai în hârtop să-i vedem.

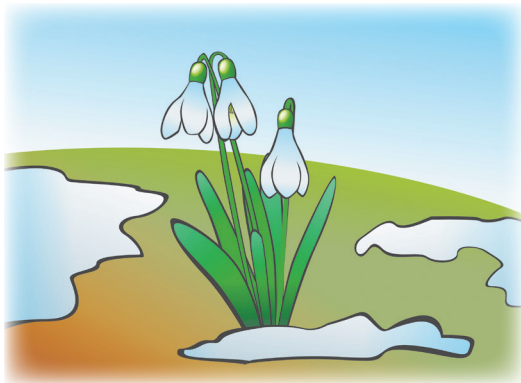
De departe Radu credea, că în hârtop a nins, dar când s-a apropiat, mare i-a mai fost mirarea: „Ninsoare cu piciorușe și bască? În iarbă verde?”

— Aceștia-s Ghiociei, Cuțulică, s-a dumerit Radu.

Văzându-i așa de mulți și frumoși, Cuțulică a rămas cu gura căscată. Radu s-a gândit să ieie hârtopul cu tot cu Ghiociei și să-l ducă în sat copiilor, dar... s-a amărât. Cum o să încapă dealurile în sat? Și-apoi or vrea Ghiociei? În sat o să-i calce mașinile și o să plângă.

— Mai bine să vină copiii aici, a șoptit un Ghiocel.

— Ce Ghiocel deștept! s-a bucurat Radu. Haidem, Cuțulică, să chemăm copiii.

(Spiridon Vangheli)

- Găsiți propozițiile în care se vorbește despre ghiociei ca despre oameni. Cine-i Cuțulică?
- Ce a vrut să facă Radu la vederea Ghiociei?
- Ce a propus un Ghiocel?
- Ce ați înțeles din text despre protejarea naturii?

PRIMĂVARA

Primăvara cea măiastră
Pune flori în glie
Și-n văzduh voios răsună
Tril de ciocârlie.

Soarele-ndrăzneț și falnic
Dă pe cer să iasă,
Sărutând cu foc câmpia
Ca pe o mireasă...
(*Taras Șevcenko*)

Vocabular

glie — pământ

tril — cântecul unei păsări

- Cum vă închipuiți câmpia descrisă în poezie?
- Găsiți rândurile în care autorul vorbește despre primăvară și soare ca despre oameni.
- Cine este autorul acestei poezii?
- Ce poezii ale lui Taras Șevcenko mai cunoașteți?

Ghicitoare

Cine luminează și încălzește
Și departe se găsește.

(*Soarele*)

MARTIE

Din caier încălzit de nouri
toarce vântul
fire de ploaie.

Flușturatici fulgi de nea
S-ar așeza-n noroi,
dar cum li-e silă —
se ridică iar
și zboară să-și găsească
cuib pe ramuri.

Vânt și-i frig —
iar mugurii
prea lacomi de lumină
își zgulesc acum
urechile în guler.
(Lucian Blaga)

Vocabular

flușturistic — nebunatic, zvăpăiat, nestatornic

a zguli — a ascunde

- Ce tablouri vă imaginați citind poezia? Recitați versurile respective.
- Faceți descrierea orală a unuia dintre ele. Ce elemente va conține el neapărat, dacă l-ați desena cu creioane colorate?

CINE E HARNIC

Mama a turnat supă în farfuriile și a zis:

— Eu mă duc la lucru.

După ce veți mânca, să strângeți masa, să spălați farfuriile și lingurile.

— Bine, mămică! — a spus Costel.

— Eu am să fac totul! — a strigat Olguța.

Numai Grigoraș n-a zis nimic.

După ce copiii au mâncat, Olguța și-a amintit, că trebuie să plece la o prietenă. A plecat la joacă și Costel.

Rămânând singur, Grigoraș a spălat farfuriile și lingurile. Pe urmă a măturat podeaua, a udat florile.

Când s-a întors mama de la lucru, în casă totul strălucea ca oglinda. Mama s-a uitat la Olguța și la Costel și a zis:

— Ce copii cuminți am eu! Văd că vă place munca!

Olguța și Costel au plecat ochii în jos. Ei nu știau ce să spună.

(V. Roșca)

• Ce au făcut copiii după ce au mâncat? Au ascultat de mama sau nu?

- Care din copii este cel mai harnic?
- Cum s-au simțit Olguța și Costel când a venit mama?
- Voi vă ajutați părinții?

PUII

— Pui golași, cum stați în cuiburi
Fără plăpumioare?

— Ne-nvelim cu ale mamei
Calde aripioare.

— Dar când mama nu-i acasă
Și ploița cerne?

— Ne-nvelim atunci cu frunza
Ramurii materne.

— Dacă n-o să vie mama
Și-o să cadă frunza?

— Cum nu o să vie mama?!
Cum să cadă frunza?!

(Gr. Vieru)

- În ce formă e scrisă poezia?
- Cine se adresează puilor?
- Explicați semnele de punctuație în ultimele două versuri.
- Citiți expresiv poezia.

ZÂMBETUL MAMEI

De ce e necăjită oare mama? E așa de bună, când e veselă! Parcă ar fi soare în casă.

Nici vorbă că și oamenii mari au necazuri. Mihăiță știe aceasta. Știe că atunci când elevii nu învață lecțiile, mama suferă. Astă-iarnă, când tata a stat bolnav la spital, mama umbla tristă. Atunci când el face vreo șotie, mama se supără. Dar acum? Tata e sănătos. Mihăiță n-a făcut nici o năzbâtie. Elevii sunt în vacanță. Ce n-ar da Mihăiță s-o vadă pe mama veselă, zâmbind, râzând bucuroasă?

Pisica toarce lângă el, iar furnicile aleargă vesel pe cărărușă.

Mihăiță stă pe gânduri. Și deodată se ridică și se pornește spre casă.

De obicei, Mihăiță o roagă pe mama:

— Spune-mi, te rog, o poveste... Cu un tractorist. Și mama, dacă are timp, îi spune povești în care toți Feți-Frumoșii îs tractoriști. Mama știe că Mihăiță vrea să fie tractorist. Iar dacă n-are timp, îl întreabă:

— De ce nu-mi spui și tu o poveste? Cu un tractorist.
— Eu nu pot, răspunde Mihăiță și se duce la joacă.
Acum însă îi va spune o poveste. Se va strădui s-o spună frumos. Așa ca mama să se bucure.

(R. Lungu)

- • De ce a zâmbit mama?
- Ajuțați-l pe Mihăiță să alcătuiască o poveste și povestiți-o.
- Citiți textul pe roluri.
- De ce textul a primit titlul „Zâmbetul mamei”.

FLOARE PENTRU MAMA MEA

Alb cu roșu fac o floare,
Cea mai rară dintre flori.
Azi îi prind la piept mămicăi
Mândra floare — un mărtișor.

— Fii, mămico, sănătoasă,
Că frumoasă ești mereu,
Lângă inima ta bună
Poartă mărtișorul meu.
Dragă-mi ești și scumpă tare,
Mamă, ca o floare sfântă.
Alb cu roșu mărtișorul
Lângă inima ta cântă.

(I. Filip)

- Ce spune poetul despre mărtișor?
- Amintiți-vă cine cheamă Primăvara conform afirmațiilor din textele pe care le-ați citit.
- Ce știți despre mărtișor?

MOȘ VISCOL ȘI PRIMĂVARA

Era pe la sfârșitul iernii. Altădată, pe vremea asta mi-rosea a primăvară. Acum s-a stârnit ca din senin o furtună. Moș Viscol, din sania lui de gheață, azvârlea zăpadă peste pământ. Voia să înghită totul în jur. Văzând pământul amenințat, Primăvara i-a ieșit în cale.

— Ce poftești, Moș Viscol? I-a întrebat ea.

— Să vii cu mine în munți, să te ascund în peșteră. N-apuc bine să mă așez pe case și pe câmpii, pe livezi și pe ogoare, că mă și pomenesc aici cu tine și cu vântul cald. Îmi luați împărăția pământului!

— Zăpada este făcută să intre în pământ, să ajute semințele să încolțească, pentru a da apoi omului hrana cea de toate zilele! i-a răspuns Primăvara. Tu le ții pe toate înghețate. Nici copiii nu se pot juca. Am să rog soarele să topească păturile de gheață.

— Să poftească numai soarele să se arate! Îl trimit pe frațele meu, Gerilă, și o să-l înghețe, a râs Moș Viscol.

— Nu te mai lauda, Moșule! I-a răspuns Primăvara. Soarele e mai puternic, el înseamnă viață, lumină, căldură pentru oameni, pentru animale, pentru plante.

— Îi arăt eu lui! a strigat Moș Viscol, dar glasul i-a fost înecat de șiroaie de apă, căci zăpada începuse să se topească la atingerea razelor calde ale soarelui care zâmbea de după un norișor.

Mulțumită, Primăvara s-a înălțat ușor, deasupra pământului. Un ciripit de pasăre s-a auzit din pădure. Un ghiocel a străpuns cu spada pojghița de zăpadă. În aer plutea parfum de violele.

(Mihail Sadoveanu)

Vocabular

s-a stârnit — a început, a izbucnit

pojghiță — coajă subțire

- Ce a făcut viscolul la sfârșitul iernii?
- Ce anotimp a învins?
- Din partea cui a primit primăvara ajutor?
- Citiți textul pe roluri.
- Împărțiți textul în fragmente și scoateți ideile principale.

Ghicitoare

Cine-și paște oile,
Scuturând cojoacele,
Adunând vântoaicele?

AU SOSIT COCORII

Într-o noapte de primăvară, s-a auzit, în înălțimile albastre, tânguiera ostenită a cocorilor.

Soseau din depărtări în această adevărată a lor veche și neuitată țară, să-și clocească ouăle și să-și crească puii.

Iarba a prins colț fraged și nou. Livezile s-au împodobit cu flori albe, ca pentru o albă sărbătoare de pace. Copiii învățau să râdă și mieluțele cu canaf în urechi să zburde.

Stolul cocorilor s-a rotit deasupra câmpului. Parcă vâsleau cu aripile lor mari și oboseite. Căpitanul lor, cel mai bătrân, a grăit către cei mai tineri:

— Pe oamenii aceștia îi cunosc. Mâine au să scoată plugurile, pe urmă au să arunce sămânța în brazdă. Iarăși au să fie holde de grâu. Iar au să duruie morile. Să ne alegem un loc aici.

Stolul a început să se rotească tot mai aproape de pământ și s-a lăsat într-un târziu jos, strângându-și aripile cu foșnet de mătase veche.

(C. Petrescu)

- Când se întorc pe meleagurile noastre cocorii?
- Cum arată natura la venirea cocorilor?
- De ce se așază cocorii pe câmp?
- Împărțiți textul în fragmente și dați fiecăruia titlul potrivit.

SORA ȘI FRATELE

Am o soră — apa rece,
Mă sărută — somnu-mi trece!
Când mă spală, când mă scaldă,
E duioasă, blândă, caldă!
Dacă nu-s băiat cuminte,
Poate fi și mai fierbinte!
Dar mai am și-un frate bun —
E bădița meu săpun.
El din ochi îmi face: — Rabdă,
Toți — și mici, și mari — se scaldă.

(C. Dragomir)

BATISTA

Nicușor e mic
Și are
Numai două buzunare,
Și-i deprins să țină-n ele
Toate cele.
Ține-n ele cutioare,
Pietricele, bumbi, mosoare,
Hârtiuțe colorate,
Ba și altele de toate,

De te miri, cum pot să-ncapă
Și nu crapă...
Ce să vă mai spun de el?
Cred că n-ar strica defel
Dacă Nicu ar avea
Încă un buzunărel.
C-are multe-n buzunare,
Numai o batistă n-are!
(L. Deleanu)

- Cum vă imaginați buzunarul lui Nicușor? Descrieți-l.
- Ce ne învață poezia?
- Cum mai spunem la bumbi?

PERNA SOMNOROASĂ

Vai, ce greu Andrei se scoală!
Iar a-ntârziat la școală.
Intră supărat în clasă:
— Eu mă scol la vreme, dar
Am o pernă somnoroasă —
Cum mă scol, m-adoarme, iar...
(P. Cărare)

LENEȘUL

L-a prins lenea pe Dominte
Și mi-l culcă, mi-l întinde...
S-ar întoarce, dar nu-i place,
Nici gimnastică nu face
Și nici cartea nu-l atrage.
Pentru leneș nu e bun
Nici spălatul cu săpun.
Și nici haina periată
Nu-i convine niciodată.
Când toți harnicii lucrează,
El stă-n pat pân' sub amiază
Și tot cască la căldură
Cogea gură cât o șură.
Numai când e la mâncare,
Haț de lingura cea mare!
(Andrei Lupan)

- Observați ce spune autorul despre leneș.
- Când leneșul e harnic?
- Ce înțelegem prin expresia: „Haț, de lingura cea mare!”.

OMUL HARNIC

Dintr-o prună crește-un prun,
Din alună — un alun,
Dintr-o ghindă — un stejar,
Din arțar — tot un arțar.

Dintr-o nucă nuc răsare,
Drumul crește din cărare,
Din izvor — fântână, râul,
Iar din bob răsare grâul.

Omul harnic din ce crește?
Din copilul ce muncește.

(Constantin Dragomir)

- Exprimați ideea principală a poeziei printr-un proverb.
- Găsiți versul care conține această idee.

Continuă:

prun — prună

nuc — nucă

alun — alună

vișin — vișină

URIAȘUL CU TREI OCHI

Într-o zi, la oraș,
Am văzut un uriaș —
Cât un brad de munte! —
Cu trei ochi în frunte.

Mai aflați
Că i-s ochii colorați:
Roșu, galben, verde —
Toate celea vede.

Ochiul roșu când clipește,
Lumea se oprește.
Cât nu te-ai grăbi de tare,
Nu treci strada... Ai răbdare!

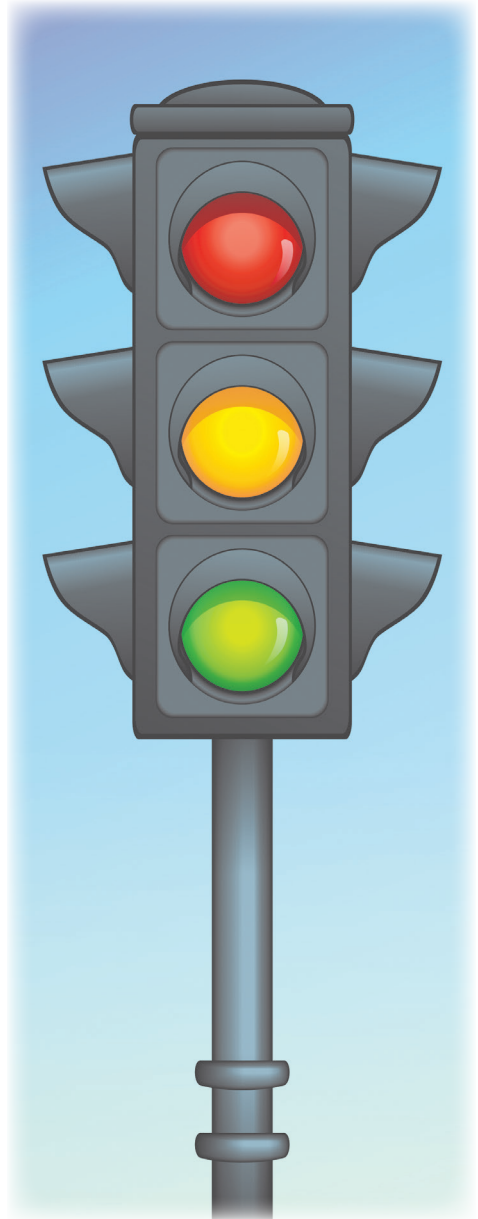
Ochiul galben te privește
Ștrengărește:
Încă-o clipă, băiețică,
Și poți trece fără frică!

Ochiul verde se trezește,
Uriașul te pofteste:
Hai, fetițe, hai, băieți,
Acum-treceți, dacă vreți!

Uriașul mi-a plăcut.
Strada am trecut.
Și, cât sunt de mititel,
M-am apropiat de el,

Întrebându-l fără teamă:
— Nene, cum te cheamă?
M-a privit,
Mi-a zâmbit
Binevoitor:
— Eu sunt nenea Semafor!

(V. Romanciuc)

Vocabular

intersecție — loc unde se întretaie două drumuri, străzi

pasaj pietonal — porțiune de stradă cu marcaje speciale (linii albe), folosită ca loc de trecere pentru pietoni

pasaj pietonal subteran — trecere special amenajată sub pământ

trotuar — porțiune a drumului destinată circulației pietonilor

partea carosabilă — porțiune a drumului destinată circulației autovehiculelor

- Citiți versurile în care e descris semaforul.
- Cum este explicată funcția lui?
- Despre ce fel de ochi se vorbește în poezie? Ce sens mai are acest cuvânt?

NĂLUCA

Când pădurarul a adus-o din codru, era un pui mic și fricos. Cu ochii mari și umezi, se uita rugându-se la toți, gata să fugă.

Dar cu vremea se îmblânzi. Înțelese că nimeni nu-i voia răul. Începea să vină singură la donița cu lapte. Ziua stătea ascunsă în tufișurile de zmeură din livadă. Seara răspundea la chemarea noastră, când îi întindeam câte o bucată de zahăr.

Fiindcă fugea atât de sprinten, tata a botezat-o: „Năluca”. Iar Năluca își cunoștea numele.

Toate vietățile din ogradă: câinii, păsările și pisicile erau acum disprețuite de noi. N-aveam altă grijă decât de Năluca. „Ce face Năluca?” „Unde s-a ascuns Năluca?” „I-a dat cineva lapte astăzi?” Așa a crescut în mijlocul nostru.

Tata spunea chiar că s-a împlânzit prea repede. Parcă îi părea că o vede amestecându-se laolaltă cu toate animalele domestice și că a uitat atât de repede libertatea pădurii.

E adevărat că, uneori, se oprea sub umbra nucilor din livadă, cu urechile ciulite și cu nările umflate în vânt. Miroseau adierile aduse din poienile codrului. Atunci ochii ei erau mai umezi și pășea mai încet, cu botul în pământ. Năluca era tristă. Nu mai răspundea la chemările noastre. Nici nu voia să se atingă de bucata de zahăr pe care i-o întindeam în palmă. Într-o seară, când cineva a uitat poarta deschisă, Năluca a fugit. A doua zi, culcușul căprioarei era gol...

(C. Petrescu)

- Ce titlu s-ar mai potrivi textului?
- Împărțiți textul în fragmente. Intitulați-le.

PÂINEA

Să nu arunci, copile,
Pâinica jos nîcînd,
Că undeva, departe,
Plînge-un copil flămînd.

Și cată-un colț de pâine
Prin urne-nfrigerat,
Și dacă nu-l găsește,
Adoarme-nlăcrimat.

Și-n somn ce i se-arată
Tu să-ți închipui poți?
Pământul ca o pâine
Ce-ajunge pentru toți.

(Leonida Lari)

Vocabular

un colț de pâine — un călcâi de pâine

înfrigerat — nerăbdător, în grabă

- Ce îndemn se desprinde din poezie?
- Găsiți și citiți versurile în care se explică motivul acestui îndemn. Aduceți și alte argumente.
- Exprimați gândul principal al poeziei printr-un proverb.

Ghicitoare

Cu ciomege m-au lovit,
Între pietre m-au strivit;
Chiar în jar am fost băgată,
Cu cuțitul spintecată,
Dar, deși mă chinuiește,
Toată lumea mă dorește?
(Pâinea)

SPICUL DE GRÂU ȘI PLEAVA

Un lan de grâu se legăna sub adierea vântului ușor de vară. Sub bolta albastră părea o mare aurie. Spicele încărcate de boabe se aplecau spre pământ. Nu era prea departe secerișul.

Pe toată întinderea, doar câteva spice stăteau cu capul în sus, privind pe deasupra lanului.

— Ce mândre suntem noi! — a zis cu îngâmfare unul din spice — nu ne aplecăm deloc. La drept vorbind, noi stăpânim poporul de spice. Stăm deasupra tuturor.

— Așa ar fi, a răspuns un spic gârbovit, de nu s-ar întâmpla ca în spicul vostru să nu fie decât pleavă. Noi, cele aplecate, purtăm boabe grele, rod aurit din care la anul vor răsări multe alte spice.

Cum vorbeau ele așa, s-a auzit un foșnet. Veneau secerătorii, iar după câtăva vreme a început și treierișul. Din spicul gârbovit au căzut boabe mari și grele.

— Ce boabe frumoase! Grâu de soi! au spus oamenii. Să-ți ținem de sămânță.

Spicul cel țațoș a mișcat nemulțămît din mustăți. Nici o boabă n-a căzut din el. A rămas doar pleava...

— Dați pleava la o parte! au strigat muncitorii. Și ea s-a ridicat, purtată de vânt.

Așa se întâmplă când ești lăudăros... Vezi paiul din ochiul altuia și nu vezi bârna dintr-al tău!

(A. Mitru)

Vocabular

pleavă — rămășițe de la grâu după treierat; coji fără valoare

gârbov — cu spatele încovoiat

țațoș — semeț, mândru, fudul

bârnă — trunchi de copac folosit în construcții

- De ce stăteau câteva spice de grâu drepte?
- Ce au pățit spicele laudăroase?
- Citiți textul pe roluri.
- Povestiți în scris o întâmplare care să se poată încheia cu concluzia lecției date.

ZI DE VARĂ

Într-o frumoasă zi de vară mi-am făcut legăturica, am pus-o în vârful bățului și am luat-o la picior pe drumul cel mare, împărătesc. Holdele mirositoare se coceau de arșița soarelui. Mi-am împins pălăria în vârful capului, așa încât fruntea rămânea liberă și goală. Fluieram alene un cântec monoton și mari picături de sudoare îmi curgeau de pe frunte.

Zi de vară până-n seară am tot mers, fără să stau defel. Soarele era acum la apus. Aerul începea să se răcorească. Holdele păreau că adorm, legănate de freamătul lung. De-a lungul drumului de țară, oamenii se întorceau de la lucrul câmpului, cu coasele în spinare. Boii trăgeau încet în jug și carul scârțâia. Românul mergea alături de car și pocnea din bici.

Una câte una se aprindeau stelele, tremurând în nemărginirea albastră a cerului și luna, bălana lor regină, palidă ca o mireasă, trecea ca o seceră de argint prin norii albicioși și subțiratici. Se pogora o noapte caldă și minunată de vară.

(După M. Eminescu)

Vocabular

legăturică — mai multe obiecte legate împreună

monoton — care are același ton (despre culori, melodii)

jug — cadru de lemn care se pune animalelor care trag un car

se pogora — se cobora

- Pe unde se plimbă eroul povestirii?
- Cum arătau holdele?
- Ce a întâlnit în drumul lui?
- Arătați ce momente ale zilei descrie autorul și care sunt caracteristicile lor.
- Descrieți luna așa cum v-o închipuiți în urma lecturii ultimului alineat.
- Citiți poezia **Noapte de vară** de George Coșbuc.

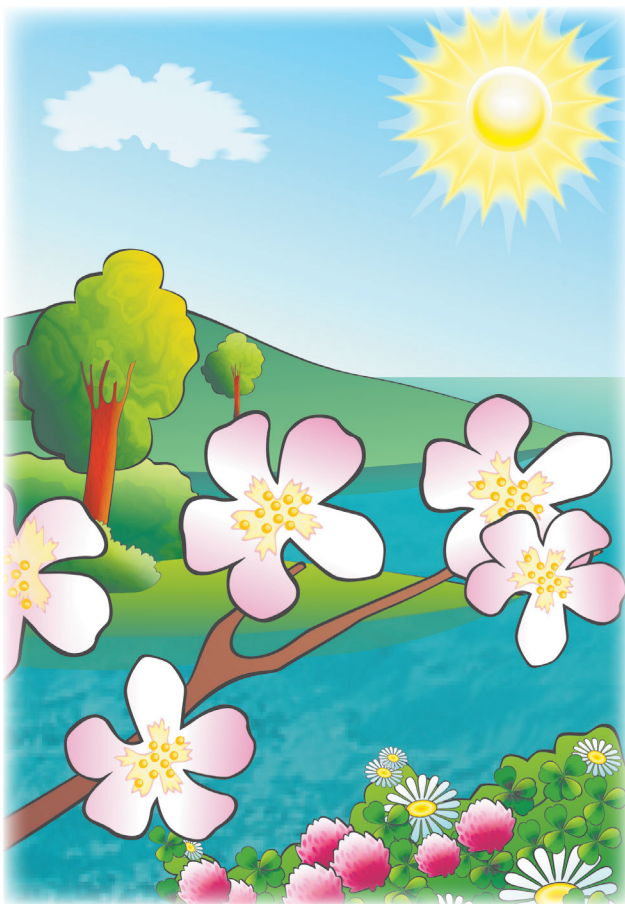

CELE DINTÂI RAZE

Și-a scos soarele capul de după deal și a trimis de zor gonașii săi — razele aurii, ca să trezească toate viețuitoarele.

Prima rază a zburat și a căzut pe ciocul unei ciocârlii. Și-a scuturat ciocârlia aripile, s-a ridicat din cuibul ei sus, sus, în slavi, și a prins a-și zice versul de argint: „Ce plăcută-i răcoarea dimineții! Ce bine și larg e sub cerul albastru!”

Cea de-a doua rază a dat peste un iepuraș. Iepurașul a

mișcat repede foarfecele urechilor și a zbughit-o vesel prin poiana plină de rouă: s-a dus să caute iarbă gustoasă pentru mâncare.

Cea de-a treia rază a intrat într-un coteț. Cocoșul a bătut din aripi și a strigat: „Cu-cu-ri-gu!” Găinile au zburat din pătul, cotcodăcind, și au început a scurma.

Cea de-a patra rază s-a strecurat într-un stup. Albina-gospodina a ieșit din chilioara ei de ceară, s-a oprit o clipă în prăgulețul casei, apoi a întins aripile și zum-zum! s-a dus să aducă miere din florile cele mai parfumate.

Cea de-a cincea rază a nimerit în dormitorul copiilor, în pătutul unui băiețaș leneș. Lumina-i bătea drept în ochi, dar lui nici nu-i păsa: el s-a întors pe partea cealaltă și zii cu sforăitul mai departe.

(K. Ușinski)

Vocabular

gonași — cercetași

chilioară — căsuță

gârbov — cu spatele încovoiat

țanțoș — semeț, mândru, fudul

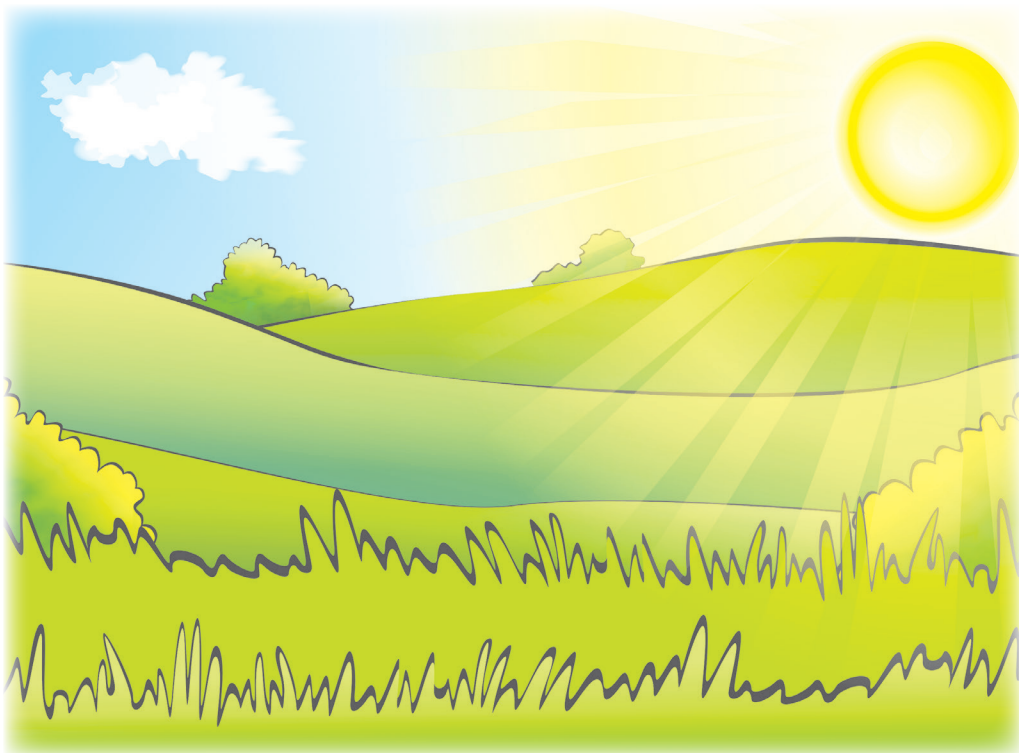
bârnă — trunchi de copac folosit în construcții

- Împărțiți textul în fragmente: Prima rază; A doua rază;
- A treia rază; A patra rază; A cincea rază.
- Ce tablouri vă imaginați pe baza acestor fragmente?
- Care vă place mai mult?
- Descrieți-l.

BUNICUL SOARE ȘI PIC-PIC

Bunicul Soare are mulți nepoței. Cât ține pământul — tot nepoței de-ai lui. Îndată ce răsare, bunicul zâmbește către Firicelul de iarbă:

— Văd eu, nepoțele, că ai pe gene stropi de rouă! Își scoate din buzunar batista, îi șterge ochii, îl sărută pe frunte și îi lasă un mănunchi de raze.

— Mulțumesc, bunele!

Firicelul de iarbă rămâne vesel — cântă și se joacă cu sforile vântului. Iar bunicul Soare surâde de acum Furnicii și îi dăruiește mănunchiul de raze ce i se cuvin — să-și poată încălzi căsuța-mușuroi și s-o lumineze din toate părțile. Apoi își vede de drum.

Și iată că zărește o colină arată, semănată, dar, deocamdată, neagră, așa cum au lăsat-o plugurile și grapele.

Deasupra colinei se dă în scrânciob Pic-Pic. Bunicul Soare surâde și îi dăruiește și lui un mănunchi de raze.

— Să te văd totdeauna vesel!

— Mulțumesc, bunele! strigă Pic-Pic, dându-se mai departe în scrânciob.

Nu trece mult și Soarele parcă simte în urma sa un val de răcoare. „Ce poate fi?” își zice el în gând. Tot dându-se în scrânciob, Pic-Pic s-a desprins de norul cea de deasupra colinei și a început să cadă în jos. Întâi încet, apoi mai repede, tot mai repede. Și tot dădea din mâini și striga:

— Bunele, bunele! Ajută-mă!

Bunicul Soare a descins brâul cu șapte culori, numit curcubeu, și l-a aruncat cu un capăt pe arăturile negre.

— Apucă-te bine! Am să te ridic înapoi în scrânciob. Huup! Huup! Uite-așa!

Când se vede în largul cerului, Pic-Pic se bucură iar.

— Mulțumesc, bunele!

— Să trăiești. Ai făcut o minune. Ia privește colina ceea!

Pic-Pic se uită în jos:

— A înverzit?!

— Da, Pic-Pic! Bravo ție!

Și bunicul Soare își continuă drumul hăt departe, la capătul pământului, unde îl așteaptă un puișor de pinguin, zgribulit de frig, pe un ghețar plutitor care se cheamă aisberg...

(M. Garaz)

- Citiți textul pe roluri.
- Cine este Pic-Pic?
- De ce e numit Soarele bunic?
- Imaginați-vă întâlnirea Soarelui cu puișorii de pinguin și alcătuiți un dialog.
- Descrieți-l.

VARA

Vara e cea mai bogată în trufandale. Ne vine cu cireșe la urechi și până în august ne tot îmbată cu arome fel de fel. E bogată în de toate. Nu zadarnic se spune că o zi de vară hrănește un an. Toți — de la om până la furnică — vara se trudesesc pentru a avea de toate iarna, când pământul se odihnește și doarme sub plapumă albă.

Soarele e atât de darnic încât ai vrea mereu să te scalzi. Și plantele, și pământul așteaptă să fie stropite, dacă nu de ploaie, cel puțin cu stropitoarea să le ude cineva.

Cea mai călduroasă lună e cea de la mijloc, care e între luna iunie și august. Iulie — luna lui cuptor. Așa i se spune fiindcă e așa de cald, parcă ai fi cu adevărat pe cuptor.

Și vara sunt sărbători. Zilele de naștere ale celor născuți vara. La începutul verii e Duminica Mare. Zilele de vară sunt harnice. Rămân pentru odihnă duminicile, că așa a fost menit

de Dumnezeu — oamenii după o săptămână de muncă să se odihnească. Celelalte zile sunt de lucru.

Cine o fi mai harnic vara?! Albina?! De la floare la floare aleargă, parcurgând până la zece kilometri pe zi pentru a aduna o picătură de miere. Poate furnica e mai harnică. Se spune că duce o povară mai grea decât e corpul ei... Dar când urmărești cum își fac cuibul unele păsărele?! Aduc în plisc firicele de iarbă uscată, nisip, fărâmă de țărână, pietricele... Sunt atât de truitoare! Cum rămâne atunci cu gândăcelul de grădină care toată ziua rotunjește cocoloșul de pământ până îl face, ca un mare meșter, rotund-rotund, ca abia atunci să sfredească o gaură pentru a-și face... legănuț! Da omul? Toată vara adună pentru iarnă...

Frumoasele seri de vară! Toți se adună acasă oboșiți în jurul mesei. Împăcați și fericiți, greierașii își acordă vioara și cântă, licuricii aprind felinarele, broaștele își încep cântecul lor adormind apele. Și stelele clipesc încântate de farmecul unei zile de muncă încheiate. Până toamna sărută prima frunză întâlnită în cale, vara zburdă fericită.

(După C. Partole)

Vocabular

trufanda — cea dintâi roadă din cursul anului

- Cum apare vara?
- Care sunt sărbătorile de vară?
- Cine e cel mai harnic vara?
- Povestiți despre hărnicia albinei, furnicii, a păsărelelor.
- Ce aduce naturii, omului o seară de vară?

Lecturi suplimentare

ISTORIOARE MORALE. FABULE.

Luați un caiet aparte pentru lectura suplimentară în care să înscrieți părerile voastre despre povestea sau povestirea pe care ați citit-o.

Notați în caiet:

- numele autorului;
- denumirea poveștii sau a povestirii;
- care sunt eroii despre care se povestește;
- care sunt faptele bune și faptele rele săvârșite de ei;
- cuvintele și expresiile necunoscute, explicați-le.

POEZII ȘI PROVERBE

(Din „Abecedarul” lui I. Creangă)

ALBINA ȘI PORUMBIȚA

O albină căzu într-o baltă. O porumbiță o văzu de sus: ea rupse o foaie din pom și i-o aruncă. Albina se puse pe dânsa și scăpă din baltă. Mai târziu această porumbiță ședea pe casă. Un vânător trăsese cocoșul puștii la ea. Dar albina veni. Pic! Îl împunse în mână. Puf! Glonțul trecu în lături. Porumbița scăpă.

CORBUL

Corbul furase o bucată de caș și se pusese pe un arbore înalt. Când începu să mănânce cașul, îl văzu o vulpe și-i zise:

— Corbule! Ce pasăre frumoasă ești! Penele tale, strălucesc ca penele vulturului. Dacă-ți este și glasul așa de frumos, apoi tu ești împăratul păsărilor.

Această laudă umflă pe deșertul corb, și el începu a croncăni. Dar când își deschise ciocul, scăpă cașul. Vulpea îl apucă, îl înghiți și râse de prostia corbului.

- Citiți și transcrieți în caiete propozițiile care urmează.
- Subliniați cuvintele care se scriu prin liniuță.

Du-te la loc! Ia-ți cartea și citește! — Moșule! Vrei să-ți arăt un lucru? — Dă-mi pace! Ce-ai să-mi arăți? — Mi-am făcut un zmeu! — Fă-ți mai bine un caiet pentru scris.

CEARTA NU ADUCE FOLOS

Doi băieți mergeau împreună la plimbare. Trecând ei pe lângă un nuc, au găsit jos la rădăcina lui o nucă. Unul zice:

— Nuca este a mea, pentru că eu am văzut-o întâiași dată.

Altul zice:

— Ba! nuca este a mea, pentru că eu am ridicat-o întâiași dată.

Certându-se ei așa pentru nucă, iată că vine un băietan mai mare și zice:

— Stați, nu vă certați! Eu voi face pace între voi.

Stând băiatul în mijlocul lor, desface nuca în două și zice:

— Astă jumătate de coajă este a celui ce a văzut întâiași dată. Cealaltă jumătate de coajă este a celui ce a ridicat-o. Însă miezul este al meu, pentru că v-am împăcat.

Făcând aceasta, băiatul s-a dus mai departe zicând:

— Că așa se folosesc certătorii. Iar băieții au rămas cu cojile în mână.

SĂNĂTATEA ESTE CEA MAI SCUMPĂ COMOARĂ

Un june se întâlnește odinioară cu învățătorul la care învățase la școală când era mai mic și începu a se tângui că este nenorocos. Învățătorul îl întrebă: că, în ce se cuprinde nenorocirea lui? Iară el zise:

— Toți cei ce au învățat cu mine la școală, sunt în stare bună și avuți, iară eu sunt lipsit de toate.

— Cum poți să fii lipsit de toate, când te văd sănătos?

Apoi îl apucă de mână și îi zise:

— Astă mână este sănătoasă și bună de lucru; ori ai da să-ți-o taie cineva pentru o mie de galbeni?

— Ba! Asta n-aș face-o, răspunse junele.

— Tu ai ochi sănătoși; oare ai da să-ți scoată pentru o mie de galbeni? — Tu ai picioare sănătoase; oare ai da să-ți taie unul pentru o mie de galbeni?

— Ferească Dumnezeu! Să fac eu una ca aceasta.

— Așa dar: nu te tângui, dragul meu, că ești lipsit de toate. Dacă ai mâini sănătoase, picioare sănătoase și ochi sănătoși, nu ești sărac, pentru că sănătatea este cea mai scumpă comoară.

- Ce fel de om era acel june?
- Cum vi se pare, bine l-a sfătuit învățătorul?
- Cum credeți, oamenii neputincioși merită să fie ajutați?

Proverbe

- Cum îți-i așterne, așa vei dormi.
- Cel ce așteaptă mură-n gură nu ajunge ziua bună.
- Sânguința face pânza, iară lenea pierde vremea.

ISCOADA

De cum s-a ivit lumina,
A ieșit din stup albina,
Să mă vadă, izma-creață
A înflorit de dimineață?

Se-ngrijește gospodina
De-nflorește și sulfina,
Căci plutise vâl de ceață
Astă-noapte, pe verdeață.

A găsit toată grădina
Înflorită și verbina,
Și s-a-ntors, după povață,
Cu o probă de dulceață.

(Tudor Arghezi)

Vocabular

iscoadă — spion

izma — plantă cu frunzele dințate și florile trandafirii

verbină — plantă cu flori roșii, albe sau liliacii

- Cum arată grădina dimineața?
- Ce formează mai mulți stupi la un loc?

Învățați poezia pe de rost.

- Alcătuiți propoziții în care să arătați și însușirile potrivite ale obiectelor denumite de cuvintele: **grădină** înflorită, /.../.../.../ **albină** harnică /.../.../.../.
- Alcătuiți un scurt text despre albine, în care să arătați ce folosesc oamenii de la aceste insecte. Întrebuințați și cuvintele: **polen, miere, ceară.**

HORA

Cum e cercul în copac,
tot așa este și hora,
e rotundă ca un veac,
și fierbinte cum e ora.

Cum e cercul la fântâni,
este tot așa și jocul,
hora vine din străbuni
cum din vetre urcă focul.

Parcă vifor se stârnește,
când bat tălpile pământul,
hora iute se-nvârtește
după cum este și cântul!...

(F. Costinescu)

Memorizați versurile.

Vocabular

străbun — strămoșesc

vifor — viscol, furtună

- Povestiți cum se dansează hora.
- Cu ce compară autorul hora?
- Selectați comparațiile din poezie:
- Cum e cercul la copac....

DOINA

Fluier, fluieraș de os,
Nu e cântec mai duios!

Fluier, fluieraș de fag,
Și nici cântec așa drag!
Nu e pasăre măiastră
Să nu cânte doina noastră!

(C. Dragomir)

- Găsiți cuvintele care arată cum e cântecul.
- Ce legătură este între fluier și doină?
- Povestiți ce știți despre doină.

PROVERBUL

Măi copile, te întreb
Dacă știi acest proverb:
„A fi mare nu-i mirare,
A fi om e lucru mare”.

Măi copile, nu-i frumoasă
Vorba cea lăudăroasă:
„Spicul plin stă aplecat,
Spicul gol stă ridicat”.

Măi copile, ia și-nvață,
la și-nvață de la viață:
„Tot se dă cu-mprumut
Și ce-i rău și ce-i plăcut”.

(Gr. Vieru)

- Ce povețe dă cititorului poetul? Cum face el aceasta?
- Încercați să alcătuiți și voi o strofă, după modelul din poezie.
- Ce spune poetul despre vorbă, spic? Găsiți și alte cuvinte care s-ar potrivi pentru acest context.

EMINESCU

Mama îmi citește,
Iară eu repet:
„Eminescu-mi este
Cel mai drag poet.

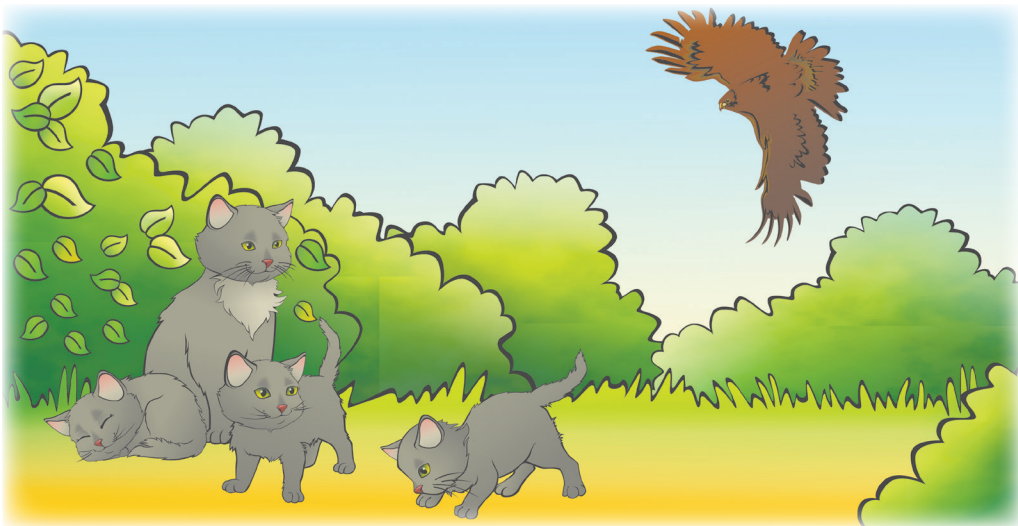
Limba ni-i frumoasă,
Dragă băiețel,
Căci în limba asta
A vorbit și El”.

(*Vasile Romanciuc*)

VULTURUL ȘI PISICA

O pisică se juca cu mâțișorii săi prin iarbă, la marginea satului. Soarele primăvăratic încălzea binevoitor și întreaga familie era nespus de fericită. Când colo un vultur mare de stepă, neștiut și nevăzut, s-a repezit din înălțime ca fulgerul și a înhățat un mâțișor. N-a dovedit însă să-și ieie zborul, că pisica a și pus

ghearele pe el. Vulturul a lăsat mâțișorul și s-a năpustit asupra pisicii bătrâne. S-a încins o luptă pe viață și pe moarte.

Vulturul era puternic în aripi, tare în cioc și în gheare. Fiind mai voinic, i-a sfârtecat pisicii blana, i-a scos chiar și un ochi. Dar pisica nu se lăsa, a înfipt ghearele în vultur și l-a mușcat de aripa dreaptă.

Acum biruința părea să fie de partea pisicii, dar vulturul era încă destul de puternic, pe când pisica slăbise totuși: ea și-a strâns ultimele puteri, s-a repezit asupra răpitorului, l-a doborât la pământ și într-o clipă i-a crâmpoțit capul. Apoi, uitând de rănila și durerea ce o avea, a început să lingă mâțișorul însângerat...

(K. Ușinski)

- Ce calități ale pisicii sunt evidențiate în text?
- Ce puteți spune despre alte personaje?
- Explicați expresia **neștiut și nevăzut**.
- Formulați ideea principală a povestirii.
- Găsiți un alt titlu potrivit pentru această povestire.

VEVERIȚA

Deși eram la jumătatea lui aprilie, pădurea încă mărturisea suferința iernii. Fagi și plopi ruți și dărâmați mărturiseau bătăliile trecute. Pădurea păstra încă, în cuprinsul ei, o mâhnire și-o oboseală. Mierle și alte câteva păsări zărisem numai în tufișurile de la margine. În adâncuri însă nu fâlfâiau zboruri, nu țârâiau glasuri. Era neclintire și tăcere.

Motocel, băiatul lui Gheorghe Melu, umbla înainte pe cărarea ce ducea în fundul râpei. Deodată se opri în neclintirea pădurii pustii și dădu un strigăt de bucurie. Înălță brațul și arătă spre furca unui fag:

— O veveriță!

Ne oprirăm în cărare și căutarăm cu privirile minunea pe care o descoperise copilul.

Era într-adevăr o veveriță, un ghem de blăniță de culoarea flăcării, cu coada stufoasă adusă pe spinare spre urechi, c-un căpșor minuscul în care licăreau ochișorii, cu două boabe de ploaie ori de lacrimi.

Tăcurăm. Era însă tot neîncrezătoare. Se furișă pe o cren-guță subțire, apoi, desprinzându-se de acolo, trecu pe un fag mai bătrân. Făcuse o săritură, fără îndoială, de pe o creangă joasă, în înălțime, însă fără nici o sforțare, ca și cum puful ei de flacăra se desprinsese de aici și plutea în sus. Acolo, în fagul cel bătrân, se opri puțin, cercetându-ne, apoi dispăru iar în partea cealaltă. De-acolo nu ne vedea ea, și-și închipuia, cu grăunciorul ei de înțelegere, că n-o vedem nici noi.

Îndată ce mă lăsai la vale, o văzui iar. Rămasei în urma tuturor privind-o atent și neclintit. Se temea încă. Mai păstra în gând amintirea dezastrului și a mării bătălii. Bănuia încă o primejdie acum când cânta soarele în crengi și stătea neclintită ca o frunză, lipită strâns de trunchiul fagului bătrân. Cu urechea grămădită în scoarță, asculta un ceasornic, care bătea acolo mărunțel, măsurând timpul. Nu era însă decât inimioara ei de puișor al fagului, al pădurii și al primăverii.

(După M. Sadoveanu)

Vocabular

minuscul — foarte mic

dezastru — nenorocire mare

mare bătălie — bătălia pe care a avut-o de dus cu iarna

- Citiți fragmentele care cuprind: a) tabloul sfârșitului de iarnă; b) înfățișarea veveriței; c) pădurea.
- Descrieți și voi înfățișarea unui animal cunoscut.
- Desenați o veveriță.

DE PE-O „BUNĂ-DIMINEAȚĂ”

De pe-o „bună-dimineată”
Cu tulpină de cârcel,
A sărit un gândăcel
Cu mustățile de ață.

Alți gândaci mărunți și roșii,
Care-și poartă fiecare
Ochelarii pe spinare,
Dorm la soare, somnoroșii!

Iar pe-un fir de păpădie,
Ce se-nalță, drept, din iarbă,
Suie-un cărăbuș, cu barbă,
În hăinuță aurie.
Suie, mândru și grăbit
Să vestească-n lumea mare:
— Preacinstită adunare,
Primăvara a sosit!

(*Otilia Cazimir*)

Vocabular

bună-dimineata — floare cunoscută și sub numele de Zorea

cârcel — organ al unor plante, cu ajutorul căruia se agață de obiectele din jur

- Arătați care sunt principalele însușiri atribuite: tulpinii Zorelei, gândăcelului, gândacului roșu, cărăbușului.
- Ce înțelegeți prin îmbinările de cuvinte **poartă ochelarii** pe spinare?

CUPRINS

Scoala

Bună ziua, școală! (Gr. Vieru)	3
Trofimaș se gătește de școală (I. Druță)	4
Guguța (S. Vangheli)	5
Învățătoarea (M. Roman)	6
Cârțile	7
De ce are girafa gâtul lung (V. Prohin)	8
Alfabetul toamnei	9
Revedere (Mihai Eminescu)	9
Culorile bobîțelor de poamă (Folclor)	10
Tabloul (Vasile Romanciuc)	11
Soarele și gutuiul (Ion Vatamanu)	13
Soarele (S. Vangheli)	13
S-au auzit a toamnă pădurile... (G. Tomozei)	14
Rapsodii de toamnă (George Topârceanu)	15
Sfârșit de Toamnă (V. Alecsandri)	16
Ultima noapte de toamnă (Petru Zadnipro)	16

Familia

Pârția. (I. Druță)	18
Grămăjoară. (I. Druță)	19
Cântec. (N. Stănescu)	21
Cuiele. (Folclor)	22
Răsplata. (Poveste populară)	24
Bunicul și nepotul. (Frații Grimm)	26
Rădăcinile. (A. Scobială)	28
În satul bunicilor. (N. Dabija)	29

Animalele sălbatice

Veverița și lupul. (L. Tolstoi)	32
Codrul fericit	33
Grivei (E. Gârleanu)	34
Ciobănilă. (V. Voiculescu)	35
Puișorii (E. Gârleanu)	36
Cozonacul (A. Leilor)	37
Povestea curcubeului	39
Iepurele și ariciul. (Frații Grimm)	41
Puișorii și vulpea. (I. Pas)	43

Copiii din crâng. (K. Uşinski)	45
Furnica stăruitoare. (V. Suhomlinski)	47

Iarna

Vine iarna. Primii fulgi. (Gr. Vieru)	49
Hai, copii din lumea toată! (Gr. Vieru)	50
Guguță. (S. Vangheli)	51
Cu sania	52
Cuşma lui Guguță. (S. Vangheli)	53
Nu mai ies din derdeluş. (Şt. Irimescu)	55
Maşina care mănâncă zăpadă (Gr. Vieru)	56

Sărbători de iarnă

Veverița și morarul. (V. Filip)	58
În seara de Crăciun. (G. Coşbuc)	60
Înger, îngerăşul meu	61
Steaua sus răsare	62
Colinde, colinde (M. Eminescu)	63
O, brad frumos. (M. Eminescu)	63
Pluguşorul. (Folclor)	64
Să trăiți, să-nfloriți. (Folclor)	65
Urătorii. (S. Vangheli)	66
Ruga puiului de brad. (S. Vangheli)	67
La săniuş. (M. Sadoveanu)	68
Omul de zăpadă. (A. Pop-Dincă)	69
Istoria fiului risipitor. (Poveste populară)	70
Vulpea și cocostârcul. (Folclor)	72
Miorița. (Folclor)	73
Povestea cu trei bănuți (Poveste slovacă)	75
Prietenul. (Gr. Vieru)	76
Doi prieteni. (I. Tolstoi)	76
Caii lui Tândală (Folclor)	77
Căldările fricosului. (Folclor)	78
Povestea unui om leneş. (I. Creangă)	79
Prutul. (Folclor)	81
Greierul și furnica	82
Albina și paianjenul. (S. Fl. Marian)	83

Primăvara

Primăvara (G. Coşbuc)	85
-----------------------------	----

Sosirea rândunicii. (G. Coșbuc)	86
Așa de mică și ciudată... (C. Partole)	87
Primăvara (C. Partole)	88
Ghiociei. (S. Vangheli)	89
Primăvara. (T. Șevcenko)	90
Martie. (L. Blaga)	91
Cine e harnic. (V. Roșca)	92
Puii. (Gr. Vieru)	93
Zâmbetul mamei. (R. Lungu)	94
Floare pentru mama mea. (I. Filip)	95
Moș Viscol și Primăvara. (M. Sadoveanu)	96
Au sosit cocorii. (C. Petrescu)	97
Sora și fratele. (C. Dragomir)	98
Batista. (L. Deleanu)	99
Perna somnoroasă. (P. Cărare)	100
Leneșul. (A. Lupan).....	100
Omul harnic. (C. Dragomir)	101
Uriășul cu trei ochi. (V. Romanciuc)	102
Năluca. (C. Petrescu)	103
Pâinea. (L. Lari)	104
Spicul de grâu și pleava. (A. Mitru)	106
Zi de vară. (M. Eminescu)	107
Cele dintâi raze. (K. Ușinski)	108
Bunicul soare și pic-pic. (M. Garaz)	110
Vara. (După C. Partole)	112

Lecturi suplimentare

Albina și porumbița	114
Corbul	114
Cearța nu aduce folos	115
Sănătatea este cea mai scumpă comoară	116
Iscoada. (T. Arghezi)	117
Hora (F. Costinescu)	118
Doina. (C. Dragomir)	119
Proverbul. (Gr. Vieru)	120
Eminescu. (V. Romanciuc)	121
Vulturul și pisica. (K. Ușinski)	121
Veverița. (După M. Sadoveanu)	122
De pe-o “bună-dimineață”. (O. Cazimir)	124

Навчальне видання

Пілігач Олена Георгіївна
Магас Ганна Іванівна
Скріпа Олена Костянтинівна

Румунська мова та читання

Підручник для 2 класу з навчанням румунською мовою
закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 2

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Румунською мовою

Зав. редакцією *М.С. Товарницька*
Редактор *М.С. Товарницька*
Координатор-рецензент *М.І. Мітрік*
Художній редактор *І.Б. Шутурма*
Коректори *З.Д. Лункашу, Т.С. Кіцак*
Художник *Т.С. Чернишева*

Формат 70x100 $\frac{1}{16}$.
Ум. друк. арк. 10,368. Обл.-вид. арк. 6,45.
Тираж 2712 пр. Зам. № 51П

Державне підприємство
«Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4826 від 31.12.2014
www.svit.gov.ua; e-mail: office@svit.gov.ua, svit_vydav@ukr.net

Друк ТДВ «Патент»
88006 м. Ужгород, вул. Гагаріна, 101
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4078 від 31.05.2011